

Grey Scale #13

DANES PICTA .COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

JAWNE

~~Do użytku
służbowego~~

~~SECRET~~

Egz. Nr. 24

A9G WP wewn. 3804/84

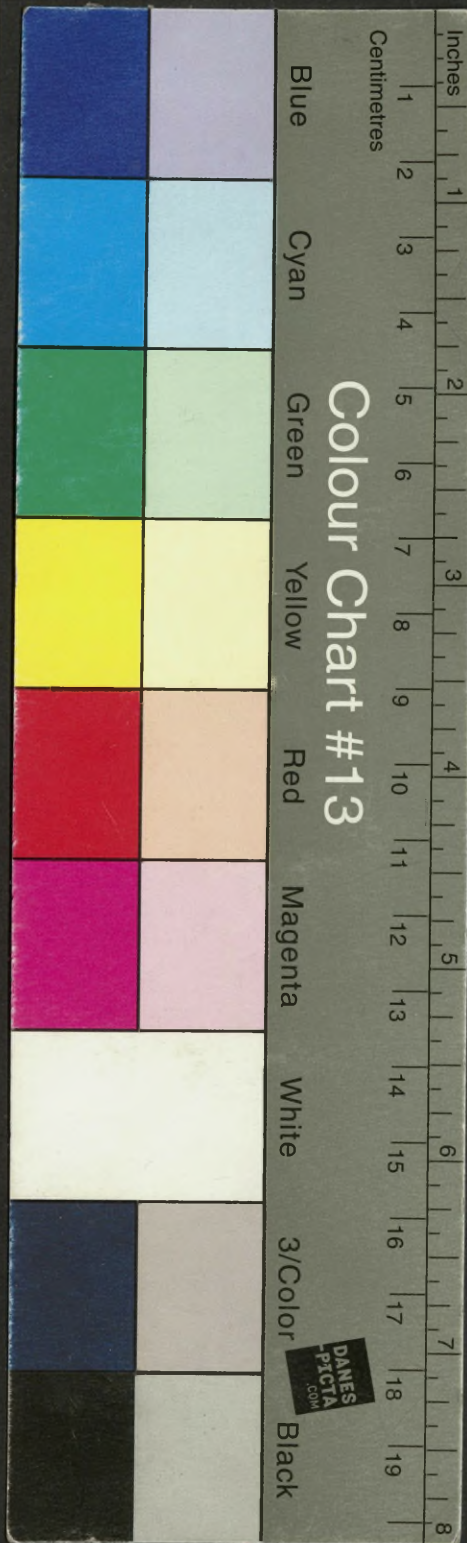

ROZWÓJ I KIERUNKI DZIAŁANIA
KATEDRY TAKTYKI WOJSK OBRONY
PRZECIWLOTNICZEJ
XXV-lecie działalności

49627

WARSZAWA 1984

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

JAWNE

~~Do użytku
służbowego~~

~~JAWNE~~

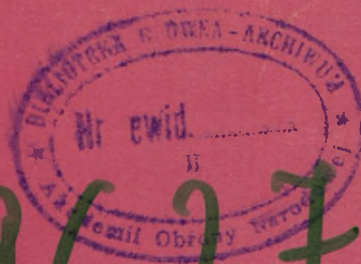
Egz. Nr..... 14

ASG WP wewn. 3804/84

ROZWÓJ I KIERUNKI DZIAŁANIA
KATEDRY TAKTYKI WOJSK OBRONY
PRZECIWLOTNICZEJ

XXV-lecie działalności

49627

WARSZAWA 1984

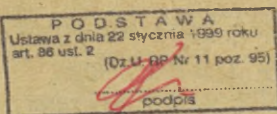
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

KATEDRA TAKTYKI WOJSK OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 54305

JAWNE

Egz. Nr ... 14

ROZWÓJ I KIERUNKI DZIAŁANIA
KATEDRY TAKTYKI WOJSK OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

/w XXV-lecie działalności/

Przeklas. -
prot. 1 z dn. 2.01.97
dy -

WARSZAWA

1984 rok

Niniejsze materiały opracował zespół oficerów katedry taktyki wojsk OPL w składzie:

plk dr Edward NOWAK
plk dr Józef BANACH
pplk dr Tadeusz MILEWSKI
pplk dypl. Józef GADZAŁA
pplk dypl. Kazimierz KORZECKI
kpt. dypl. Marian KOWALEWSKI
kpt. dypl. Janusz WALCZAK
mir dypl. Bogdan ZDRODOWSKI

SPIS TREŚCI

1. Zarys dziejów katedry taktyki wojsk OPL.
2. System nauki o obronie przeciwlotniczej /identyfikacja działalności naukowej/.
3. Kierunki działalności dydaktyczno-wychowawczej katedry taktyki wojsk OPL.
4. System kształcenia kadr dowódczych wojsk OPL - dla przyszłości.

ZARYS DZIEJÓW KATEDRY TAKTYKI WOJSK OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ

W 1983 roku Katedra Taktyki Wojsk OPL obchodzi 25 lecie swego istnienia, witając je poważnymi osiągnięciami dydaktycznymi i naukowymi, 25 lat działalności katedry obfitowało w wiele ważnych wydarzeń. Radykalne przemiany w tym czasie dokonały się bowiem w sztuce wojennej i technice, które musiały znaleźć odbicie w strukturze, profilu i treści działalności katedry.

Jubileusz katedry jest okazją do oceny przebytej przez nią drogi, podsumowania wyników oraz twórczego spojrzenia w przyszłość.

Niniejszy artykuł stanowi skromną próbę przedstawienia najważniejszych wydarzeń z życia katedry w minionym 25-leciu, podkreślenia niektórych osiągnięć oraz pokazania dalszych perspektyw i kierunków jej rozwoju.

36 lat temu - w 1947 roku na mocy dekretu Rady Ministrów z dnia 22 października powołana została do życia Akademia Sztabu Generalnego Wojska Polskiego - pierwsza wyższa uczelnia wojskowa w Polsce Ludowej.

Powstanie akademii miało wypełnić dotkliwą lukę w systemie szkolenictwa wojskowego i rozwiązać **w przyszłości problem przygotowania kadr dowódczo-sztabowych dla naszych Sił Zbrojnych.**

Jedenaście lat później w 1958 r., decyzją kierownictwa MON została utworzona w ASG WP, Katedra Obrony Przeciwlotniczej. Nie był to jednak początek działalności akademii w zakresie problematyki obrony przeciwlotniczej. Już w 1953 r. przy poszczególnych katedrach Fakultetu Artylerii rozpoczęły działalność trzy zespoły oficerów artylerzystów przeciwlotników, które zajmowały się zagadnieniami taktyki artylerii przeciwlotniczej, strzelania i kierowania ogniem oraz budową i eksploatacją sprzętu. W 1954 r. na I-szym i II-gim kursie artylerii utworzono grupy szkoleniowe oficerów artylerii przeciwlotniczej. Słuchaczy nowoutworzonych grup uczono taktyki jak również teorii i instrukcji strzelania, zasad konstrukcji i budowy sprzętu oraz radiolokacji. Podstawy teoretyczne dla tych przedmiotów stanowiły dość szerokie programy z zakresu fizyki, matematyki i radioelektroniki.

Dużą pomoc w zakresie organizacji i realizacji szkolenia oficerów przeciwlotników w ASG WP okazali oficerowie Armii Radzieckiej, a szczególnie płk GLUBOKOW - oficer o bardzo bogatym doświadczeniu wojennym i dydaktyczno-naukowym, który okazał cenną pomoc w zakresie opracowania programów szkolenia, materiałów dydaktycznych, jak również w rozwiązywaniu konkretnych zagadnień operacyjno-taktycznych.

Zawiązała się również współpraca z Fakultetem Artylerii Przeciwlotniczej Akademii Artylerii w Leningradzie. W ramach tej współpracy i pomocy nasza kadra naukowo-dydaktyczna korzystała z ich opracowań dydaktycznych, głównie podręczników z taktyki oraz teorii i instrukcji strzelania, a pierwsze programy nauczania grup przeciwlotniczych w ASG WP były opracowane w oparciu o programy Fakultetu Art. Plot z Leningradu.

Ta pomoc i współpraca była ciągła, a z chwilą powstania Akademii Obrony Przeciwlotniczej w Kijowie uległa dalszemu zacieśnieniu. Katedra OPL korzysta w dalszym ciągu z wielu opracowań dydaktycznych, a jej oficerowie systematycznie przechodzą przeszkolenie w tej Akademii.

W latach 1956-1957 wystąpiła w ASG WP dwutorowość w zakresie obrony przeciwlotniczej. W tym czasie został powołany w Katedrze Taktyki Ogólnej i Sztuki Operacyjnej zespół oficerów zajmujący się problematyką wykrywania i powiadamiania oraz powszechną obroną przeciwlotniczą. Z czasem zespół ten zaczął prowadzić zajęcia z OPL na kursach ogólnowojskowych.

Podobna sytuacja zaistniała w wojskach, gdzie powołano na szczeblu ogólnowojskowych związków taktycznych i operacyjnych szefów obrony przeciwlotniczej, którzy praktycznie nie zajmowali się wykorzystaniem i działaniem związków i oddziałów artylerii przeciwlotniczej.

Zasadniczy przełom jakościowy w problematyce obrony przeciwlotniczej miał miejsce w roku 1958, a więc w drugim etapie rozwoju ASG WP.

Rozwój ilościowy i jakościowy lotnictwa potencjalnego przeciwnika oraz zmiany, jakie zachodziły w tym okresie w sposobach jego działania, a szczególnie zagrożenie użyciem broni jądrowej; spowodowały potrzebę przejścia do zasadniczych zmian jakościowych zarówno w osłonie wojsk, jak i obiektów obszaru kraju. Artyleryjsko-przeciwlotnicza osłona wojsk i obiektów musiała być zastąpiona w pełni zorganizowanym systemem obrony przeciwlotniczej wojsk oraz systemem obrony powietrznej kraju. Problemy te należało opracować pod względem teoretycznym, wdrożyć do szkolenia słuchaczy oraz przekazać do wojsk. Takie też było pierwsze zadanie utworzonej jesienią 1958 roku Katedry Obrony Przeciwlotniczej, która powstała z połączenia zespołów oficerów Fakultetu Artylerii i zespołu przy Katedrze Taktyki Ogólnej. Pierwszym szefem katedry był płk dypl. Jan SZAMOTULSKI.

W pierwszym okresie swego istnienia Katedra Obrony Przeciwlotniczej umiejscowiona została na Fakultecie Lotniczym. Zajmowała się równoległe obroną przeciwlotniczą wojsk i obroną powietrzną kraju, szkoląc słuchaczy dla potrzeb obu rodzajów wojsk.

W 1960 roku nastąpiło usamodzielnienie katedry, a jej szefem został płk prof. Józef DAC. Jednocześnie rozpoczął się kolejny okres powojennego rozwoju obrony przeciwlotniczej wojsk. Inspi ratorem tego bardzo dynamicznego rozwoju było i nadal pozostaje Szefostwo, a obecnie Dowództwo Wojsk OPL MON. Okres ten charakteryzuje się wprowadzaniem do uzbrojenia wojsk rakiet przeciwlotniczych, nowoczesnego sprzętu artyleryjskiego i radiolokacyjnego. Powstaje nowy rodzaj wojsk - wojska obrony przeciwlotniczej. Nastąpiło również przekształcenie obrony przeciwlotniczej z formy zabezpieczenia działań bojowych wojsk lądowych w formę działań bojowych wyodrębnionego rodzaju wojsk, a właściwie w formę walki w "trzecim wymiarze" stanowiącej integralną część walki ogólnowojskowej. Wymagało to kompleksowego ujęcia problematyki walki z lotnictwem przeciwnika w system działania, wspólnie rozumiany jako system obrony przeciwlotniczej wojsk operacyjnych.

Wdrożono do szkolenia zakres obowiązków i czynności szefa obrony przeciwlotniczej związku taktycznego oraz oficerów szefostwa wojsk obrony przeciwlotniczej związku operacyjnego. Poczyniono również kroki w celu teoretycznego rozwiązania niełatwego problemu współdziałania naziemnych środków obrony przeciwlotniczej z lot-

nictwem. Problematyką szkolenia z zakresu OPL wojsk objęto wszystkie profile studiów w akademii.

W dalszym ciągu prowadzono przedmiot teorii i instrukcji strzelania, zrezygnowano natomiast z nauczania zasad i konstrukcji oraz budowy i eksploatacji sprzętu.

Znaczny wpływ na rozwój myśli wojskowej w dziedzinie obrony przeciwlotniczej, a w tym na zakres działania katedry miała rakietyzacja wojsk. Spowodowała ona konieczność rewizji poglądów na organizację i prowadzenie obrony przeciwlotniczej. W tej sytuacji w katedrze rozpoczęto prace teoretyczne nad problematyką dotyczącą włączenia w system obrony przeciwlotniczej wojsk zestawów rakietowych klasy "ziemia - powietrze". W okresie późniejszym problematykę tą uwzględniano w opracowywanych ćwiczeniach.

Po 1965 roku w przedmiocie "taktyka wojsk obrony przeciwlotniczej" zaczęto uwzględniać problematykę automatyzacji procesów dowodzenia. Rozpoczęto również stosować elektroniczną technikę obliczeniową, wykorzystując programy użytkowe na EMC, głównie do oceny efektywności systemu OPL i wyboru ugrupowań bojowych oraz analizy możliwości SNP.

W okresie tym w katedrze zaprzestano zajmować się problematyką obrony powietrznej kraju. Szkolenie słuchaczy w tym zakresie przekazano Oddziałowi Wojsk Lotniczych i OPK.

Wzrost znaczenia walki radioelektronicznej spowodował potrzebę uwzględnienia jej w obronie przeciwlotniczej. Katedra zajęła się tą problematyką. Była inicjatorem i wykonawcą szeregu opracowań teoretycznych, wprowadzając je następnie do szkolenia słuchaczy.

Wprowadzenie w latach siedemdziesiątych pododdziałów przeciwlotniczych w oddziałach i pododdziałach ogólnowojskowych spowodowało potrzebę modyfikacji programów nauczania na wszystkich kursach.

Wdrożono do szkolenia słuchaczy problematykę systemu obrony przeciwlotniczej na szczeblach taktycznych, w związku z czym powiększono liczbę godzin z taktyki WOPL - np. na I-szych kursach ogólnowojskowych z 3-ech do 24 godzin w ciągu roku. Ponadto usystematyzowano zagadnienia wewnętrzne systemu OPL wyodrębniając w nim cztery podstawowe podsystemy: ognia, rozpoznania, dowodzenia i zaopatrywania.

W okresie tym zrezygnowano z nauczania przedmiotu "teoria i instrukcja strzelania" zastępując go zajęciami z kierowania ogniem w ramach przedmiotu "taktyka wojsk OPL".

W 1977 r. powstał Wydział Wojsk Lądowych. Katedrę przemianowano na Katedrę Taktyki Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i podporządkowano Wydziałowi Wojsk Lądowych ASG WP.

W świetle zachodzących zmian w wyposażeniu i organizacji wojsk OPL oraz ciągłej modernizacji ŚNP nieprzyjaciela, zachodziła konieczność lepszego przygotowywania słuchaczy do wykonywania funkcji dowódczo-sztabowych. W tym celu w pracy katedry podjęte zostały działania zmierzające w kierunku doskonalenia metodyczno-organizacyjnych i merytorycznych treści w procesie nauczania. Zrodziła się konieczność opracowania nowych materiałów szkoleniowych - ćwiczeń, skryptów, podręczników, a także ścisłej współpracy z jednostkami dysponującymi nowym sprzętem oraz przeszkolenia na nim kadry dydaktycznej. Wzrosło zapotrzebowanie na większą ilość specjalistów dysponujących głębszą wiedzą fachową. Konsekwencją było wprowadzenie w katedrze zmian organizacyjnych i opracowanie nowych programów nauczania, podniesienie poziomu kwalifikacji kadry naukowo-dydaktycznej oraz odpowiednie ustawienie tematyki prac naukowo-badawczych.

W tym okresie opracowano szereg materiałów szkoleniowych dotyczących: zasad wykorzystania zestawów OPL w nowej strukturze organizacyjnej, zgrywania systemów OPL na szczeblach taktycznych i metodyki oceny przeciwnika powietrznego. Wprowadzono zmiany w programach nauczania na wszystkich kursach OPL. Ponadto zapoznawano w ramach kursów metodycznych i praktyk liniowych kadre i słuchaczy z nowym sprzętem OPL.

Szczególne troską kierownictwa katedry było zawsze utrzymywanie ścisłej więzi kadry i słuchaczy z instytucjami i jednostkami wojskowymi. Każdy wyjazd do jednostek wykorzystywano dla osiągnięcia określonego celu szkoleniowego i wychowawczego.

Szeroki udział kadry katedry i słuchaczy w ćwiczeniach prowadzonych w jednostkach wojskowych potwierdził w całej rozciągłości tezę, że jest to najlepsza forma weryfikacji wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych nabytych w procesie kształcenia.

W celu utrzymania ścisłej więzi z jednostkami wojsk OPL część kadry katedry uczestniczy w szkoleniu specjalistycznym prowadzonym przez Dowódcę Wojsk OPL MON, Dowódców Wojsk OPL Okręgów Wojskowych, jak również w kursach instruktorsko-metodycznych.

Od 1980 roku przedstawiciele kadry i słuchacze biorą udział w strzelaniach bojowych w ZSRR. Zmodyfikowano praktyki słuchaczy w jednostkach wojskowych. Część czasu w ramach praktyki poświęca się szkoleniu słuchaczy na sprzęcie rakiетowym, radiolokacyjnym i przeciwdziałania radioelektronicznego.

Zacieśniono kontakty z Wyższą Szkołą Oficerską Wojsk Obrony Przeciwlotniczej im. por. M. Kalinowskiego w Koszalinie, dokonując korelacji nauczania. Sporządzono długofalowy plan współpracy w zakresie pomocy w opracowywaniu i przeprowadzaniu ćwiczeń z kadrami dydaktyczną szkoły. Niezależnie od planu, obejmującego między innymi prowadzenie wykładów na wybrane tematy dla kadry dydaktycznej, udostępnia się Komendzie Szkoły wszystkie nowe materiały opracowywane przez pracowników naukowych katedry, a dotyczące problematyki OPL. Szerokiej pomocy udziela katedra Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Obrony Przeciwlotniczej w zakresie doktoryzowania się jej kadry na aspiranturach stacjonarnych i kursach zaocznych.

Katedra utrzymuje również kontakty z Wojskowym Instytutem Techniki, z Wojskową Akademią Techniczną, Studium Wojskowym Uniwersytetu i innymi instytucjami. W placówkach tych, oficerowie katedry prowadzili różnego rodzaju prelekcje i wykłady oraz opracowywali na ich potrzeby szereg materiałów o charakterze teoretyczno-naukowym.

Na zlecenie Dowództwa Wojsk OPL lub z własnej inicjatywy pracownicy katedry opracowali szereg podręczników dla potrzeb sztabów i jednostek. Oprócz opracowań dotyczących zasad strzelania artylerii przeciwlotniczej opracowano między innymi:

- vademecum z zakresu obrony przeciwlotniczej;
- podręcznik oficera wojsk OPL;
- podręcznik na temat działań bojowych oddziału artylerii przeciwlotniczej;
- podręcznik oficera przeciwdziałania radioelektronicznego;

- podręcznik z zakresu obrony przeciwlotniczej wojsk na szczeblach taktycznych;
 - podręcznik "pułk rakiet plot DZ /DPanc/ w działaniach bojowych".
- Na podkreślenie zasługuje także działalność koła naukowego słuchaczy. Działalność jego wykracza poza ramy katedry. Przykładem tego może być między innymi zorganizowanie przez członków koła na forum ASG WP ośmiu odczytów oraz publikowanie interesujących materiałów w czasopiśmie wojskowych.

W ostatnim okresie w katedrze szczególne preferencje nadano heurystycznej metodzie nauczania. Metoda ta pozwala wyrabiać u słuchaczy trwałe nawyki poszukiwania odpowiedzi na pytania za pośrednictwem operacji myślowych. Ponadto kształtuje ona umiejętności wykrywania nowych faktów, zjawisk i zachodzących między nimi związków. Potrzeba zapoznania się z dorobkiem współczesnej heurystyki, a w jej świetle opracowanie procedury formułowania i strategii rozwiązywania zadań operacyjno-taktycznych w procesie decyzyjnym i dydaktyczno-naukowym, była jedną z głównych przyczyn powołania "Szkoły heurystycznej" przy katedrze taktyki wojsk OPL, szkołę tą tworzą entuzjaści nauki o prawidłowościach funkcjonowania umysłu i sposobach pobudzania do twórczego wysiłku. Założony program "Szkoły" na rok akademicki 1983/84 zakłada opracowanie w końcowym efekcie banku modeli metod oraz dyrektyw heurystycznych, użytecznych w procesie decyzyjnym i dydaktyczno-naukowym.

Realizując zadania związane z procesem kształcenia słuchaczy, kadra dydaktyczna od samego początku brała czynny udział w pracach badawczych prowadzonych w ramach uczelni. Początkowo wyrażało się to głównie w uczestnictwie oficerów katedry w organizowanych przez inne komórki ASG WP naradach i konferencjach naukowych, gdzie ich aktywny udział był zawsze oceniany bardzo wysoko.

Równoległe z początkowym okresem rozwoju badań naukowych rozpoczęto w katedrze w latach 1953-1954 proces doktoryzacji. Przy ówczesnym dużym obciążeniu dydaktycznym i wydawniczym nie było to sprawą łatwą. Mimo tych trudności w 1962 roku zostały zakończone pierwsze przewody doktorskie. Stopnie doktora nauk

wojskowych uzyskali ^{1/} : ppłk Stanisław PIURO, ppłk Wł. MASTEJ i ppłk Stefan MAKOWSKI. W roku 1963 trzech kolejnych pracowników katedry uzyskało stopnie doktora nauk wojskowych, a mianowicie: ppłk Włodzimierz KOSTRZEWSKI, ppłk Antoni PRZEMICZNY i ppłk Wiktor BUKOWSKI. Dzięki nim oraz promotorowi, którym był płk prof. Józef DAC, katedra wysunęła się na czołowe miejsce w uczelni pod względem liczby doktorów.

W celu zwiększenia efektywności prowadzonych w katedrze badań powołano nieetatowe zespoły specjalizujące się w określonym kierunku, które przejęły koordynację w dziedzinie naukowo-badawczej. Uaktywniły one i umocniły zespołową działalność naukową. Umożliwiły podjęcie obszerniejszych tematów naukowych oraz zadecydowały o kierunku specjalizacji poszczególnych oficerów. Wymienione przedsięwzięcia były istotnym elementem polityki naukowej katedry, opartej na zasadach naukowego prognozowania.

W roku 1968 katedra była współorganizatorem konferencji naukowej, w której uczestniczyła cała kadra. Na podkreślenie zasługuje fakt, że na ogólną liczbę pięciu zespołów problemowych powołanych na konferencji, trzema kierowali oficerowie z katedry. Wyniki konferencji zostały bardzo wysoko ocenione przez Kierownictwo MON, a opublikowane materiały stanowią do dziś bogatą wiedzę w omawianej problematyce.

Działalności naukowo-badawczej towarzyszył dalszy rozwój naukowy kadry. Stopnie naukowe doktora nauk wojskowych uzyskali kolejno: ppłk Zbigniew PALUCH, ppłk Czesław GOZDECKI, ppłk Zygmunt BANASIAK, ppłk Michał ZAKRZEWSKI, ppłk Józef ZABŁOTNI i ppłk Tadeusz MIROWSKI. Łącznie więc w katedrze do roku 1972 było promowanych 12 doktorów nauk wojskowych. Ponadto w uznaniu dużego dorobku naukowego nadane zostały pracownikom katedry tytuły "docenta etatowego", które otrzymali:

- w roku 1967	- płk dr Włodzimierz KOSTRZEWSKI;
- " 1968	- płk dr Władysław MASTEJ;
- " 1969	- płk dr Stanisław PIURO;
- " 1970	- ppłk dr Zbigniew PALUCH;
- " 1972	- płk dr Józef ZABŁOTNI.

1/ Podane zostały ówczesne stopnie wojskowe oficerów.

Dalszy rozwój w dziedzinie osiągnięć naukowych przyniosły lata siedemdziesiąte. W tym okresie wyróżnionych i nagrodzonych zostało przez Ministra Obrony Narodowej pięć prac naukowych, w których opracowaniu brało udział prawie 40% oficerów katedry. Poszczególne zespoły naukowe współpracując z innymi instytucjami przyczyniły się w poważnym zakresie do rozwoju myśli technicznej. Jedną z prac wpłynęła bezpośrednio na przyspieszenie realizacji badań prowadzonych przez Wojskowy Instytut Techniki i Uzbrojenia.

W latach 1974-1976 katedra przygotowała i zorganizowała dwa sympozja. Pierwsze /w roku 1974/ dotyczące problematyki obrony przeciwlotniczej oddziału ogólnowojskowego, w którym po raz pierwszy w historii uczelni do pracy badawczej włączeni zostali słuchacze starszych kursów, oraz drugie /w roku 1976/ dotyczące organizacji i działania doraźnych przeciwlotniczych oddziałów zaporowych i odwodów raketowych. W 1980 r. katedra zorganizowała jedną naradę naukową na temat walki ze śmigłowcami uzbrojonymi i jedno sympozjum na temat możliwości zwalczania pocisków skrzydlatych /"Cruise"/, przez pododdziały przeciwlotnicze wojsk lądowych. W 1983 r. zorganizowano seminarium naukowe na temat: "Optymalizacja procesów dowodzenia wojskami OPL w świetle teorii podejmowania decyzji". Ta problematyka wskazuje, że prowadzone w katedrze prace naukowo-badawcze odpowiadały ogólnym tendencjom i potrzebom wojsk oraz są ściśle powiązane z potrzebami zabezpieczenia procesu dydaktycznego i uporządkowania teoretycznej bazy szkoleniowej. Ponadto oficerowie katedry uczestniczą w szeregu pracach badawczych w zespołach ogólnoakademickich oraz realizują systematycznie nowe pozycje wydawnicze dla potrzeb dydaktycznych. Istotną rolę w działalności naukowo-badawczej katedry odgrywają prace promocyjne, w postaci rozpraw doktorskich, prac dyplomowych i kursowych. W obszarze tematów dla nich ustalonych rozwiązywane są cząstkowe problemy badawcze składające się w efekcie na rozwiązanie jednego z głównych problemów badawczych katedry.

Pisząc o historii katedry należy również poświęcić kilka słów słuchaczom profilu obrony przeciwlotniczej. Początek szkolenia słuchaczy - przeciwlotników miał miejsce w roku 1954, kiedy to na I-szym i II-gim kursie artylerii utworzono grupy słuchaczy

artylerii przeciwlotniczej. Do roku 1957 studia o tym profilu ukończyło ogółem 19 absolwentów. W następnych latach grupy szkoleniowe słuchaczy - przeciwlotników zostały przekształcone w Kursy Obrony Przeciwlotniczej i podporządkowane katedrze. Jedynie w latach 1964-1970 przeciwlotnicy szkoleni byli w ramach zintegrowanych grup kursów wojsk lądowych. W roku 1968 utworzono ponownie w ASG WP kursy specjalistyczne wojsk lądowych, a wśród nich również I-szy Kurs Wojsk Obrony Przeciwlotniczej.

W poszczególnych etapach rozwoju ASG WP słuchacze - przeciwlotnicy rekrutowali się ze zróżnicowanych stanowisk o różnym doświadczeniu wojskowym i życiowym.

W latach 1954-1955 byli to w zdecydowanej większości młodzi wiekiem i stażem oficerowie. W kolejnym etapie na kursy OPL zaczęli przybywać oficerowie ze znacznie większym doświadczeniem liniowym, w tym również uczestnicy II wojny światowej, po czym ponownie przybywają oficerowie młodzi o bardzo zróżnicowanym stażu i doświadczeniu.

Pomimo dużych różnic indywidualnych grupy szkoleniowe słuchaczy Kursów Wojsk OPL stanowiły zawsze zwarte kolektywy i zajmowały czołowe miejsca w nauce i dyscyplinie na szczeblu ASG WP.

Potwierdzeniem tego może być honorowa tablica w akademii, na której widnieją nazwiska 17 oficerów przeciwlotników, którzy ukończyli studia z wyróżnieniem. Z oceną bardzo dobrą ukończyło ogółem 21 absolwentów.

Wielu słuchaczy obok bardzo dobrych wyników w szkoleniu wniosło znaczący wkład w opracowanie materiałów na organizowane przez katedrę sympozja i narady naukowe. W pracach tych brało udział np. w roku 1976 - 4 oficerów, w roku 1980 - 5 oficerów.

Słuchacze wykazujący szczególne uzdolnienia brali udział w pracach naukowych katedry. Samodzielnie opracowywali, w postaci prac dyplomowych lub rocznych prac kursowych, problemy stanowiące pewien wycinek prac katedralnych, uzyskując nagrody i wyróżnienia Szefa Sztabu Generalnego i Komendanta ASG WP.

O wynikach pracy katedry świadczą nie tylko oceny, lecz również stopień wywiązywania się z obowiązków przez absolwentów na stanowiskach służbowych.

Zdecydowana większość systematycznie awansuje, zajmując coraz wyższe stanowiska służbowe w swoim rodzaju wojsk lub instytucjach centralnych. Znacząca część nauczycieli akademickich i pracowników naukowych w różnych komórkach organizacyjnych ASG WP, jak również w całym szkolnictwie wojskowym, to absolwenci kursów wojsk OPL.

Reasumując należy stwierdzić, że w dotychczasowej działalności ASG WP problematyka obrony przeciwlotniczej wojsk operacyjnych zawsze zajmowała właściwe miejsce. Zadania, rola i miejsce powstałej w 1958 r. Katedry Wojsk OPL były uwarunkowane potrzebami wojsk i to zarówno w dziele teoretycznego rozwiązywania problemów, jak i w dziedzinie praktycznego szkolenia wysokiej klasy specjalistów.

Aktualnie szkoleniem z przedmiotu "taktyka wojsk OPL" objęci są wszyscy słuchacze uczelni w zakresie zależnym od reprezentowanej specjalności, a absolwenci profilu WOPL są przygotowani do wykonywania obowiązków na każdym stanowisku w swoim rodzaju wojsk.

Katedra wkracza w następne dwudziestopięcioletnie z poczuciem dobrze spełnionego obowiązku. Doświadczenia nabyte na przestrzeni 25 lat, zdolności i wysokie umiejętności kadry dydaktyczno-naukowej gwarantują pomyślne rozwiązanie nowych problemów, jakie wyłonią najbliższe lata i dalsza przyszłość w zakresie doskonalenia naszych sił zbrojnych.

SYSTEM NAUKI O OBRONIE PRZECIWLOTNICZEJ, JAKO
IDENTYFIKACJA PRACY NAUKOWO-BADAWCZEJ KATEDRY.

Jednoznaczne sprecyzowanie pojęcia nauki jest trudne ze względu na jego złożoność. Niewątpliwie, ważniejsza jest sama rzeczowość niż słowa użyte do jej wyrażenia. Stan terminologii nie pozostaje jednakowoż bez wpływu na wartość formułowanego przy jej pomocy poznania. Dlatego tak pieczołowicie doskonalili się słownictwo w poszczególnych dyscyplinach naukowych, w tym również w obszarze OPL wojsk.

W literaturze przedmiotu spotykamy się z różnym ujęciem znaczeniowym nauki, najczęściej jednak z:

- historyczno-socjologicznym /filozoficznym/ - rozumianym jako uprawiana działalność poznawcza, łącznie z jej wytworami w postaci wiedzy oraz sposobów jej wykorzystania, narzędzi i środków działalności poznawczej;
- funkcjonalnym - dotyczącym ogółu czynności prowadzących do wiedzy;
- przedmiotowym /treściowym/ - jako wytworem działalności naukowo-badawczej;
- dydaktycznym - rozumianym jako przedmiot nauczania oraz związanym z nim badaniem;
- instytucjonalnym - jako dyscyplina uprawiana w charakterze odrębnej specjalności, w instytucjach zajmujących się nauką;

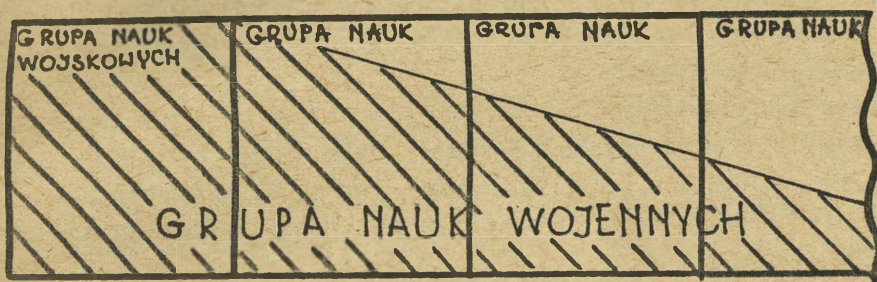
Podział na poszczególne dziedziny nauk dokonuje się w rozwoju historycznym /dialektycznym/ - stopniowo. Poszczególne dyscypliny wydziela się z większej całości, w miarę różnicowania celów i metod badań oraz rozwiązywanych problemów i potrzeb praktycznych. Do dnia dzisiejszego jesteśmy świadkami tego procesu. Do niedawna jednolite dyscypliny, rozczepiają się na wyspecjalizowane gałęzie /specjalności/ uprawiane samodzielnie.

W znaczeniu przedmiotowym, wiedza przedstawiona jest w kategoriach nauki lub teorii. Koncepcje teoretyczne nie spełniające kryteriów naukowości, a występujące w formie hipotetycznej - określamy mianem teorii. Przy czym należy tu wyjaśnić również drugie, funkcjonujące w języku polskim znaczenie pojęcia "teoria", którego sens jest przeciwstawny do zastosowań praktycznych.

W obszarze nauki, jedna z grup /dziedzin/ stanowią nauki wojenne, zajmujące się wszelkimi aspektami wyjątkowo złożonego zjawiska, jakim jest wojna.

Przenika ona przez prawie wszystkie pozostałe dziedziny, wychwytyjąc z nich tylko te dyscypliny czy specjalności naukowe, których chociaż w części przedmiotem jest zjawisko wojny.

Udział różnych grup nauk w systemie nauk wojennych nie jest jednokowy, największy jest oczywiście nauk wojskowych.

Należy pamiętać, że nauki wojskowe wciąż rozwijają się, a w toku ich rozwoju wyodrębniają się coraz to nowe specjalności naukowe, które z czasem przekształcają się w dyscypliny. Jak wspomniano, jest to zupełnie prawidłowy proces rozwoju każdej nauki. Dostrzeganie tych procesów, stosownie do potrzeb życia społecznego i praktyki jest koniecznością obiektywną jako, że procesy te wywoływane są pod naciskiem rzeczywistości. Próby niedostrzegania tych oczywistych faktów, prowadzą do stagnacji nauki, a w konsekwencji do paranaukowości.

Działalność praktyczna rodzajów sił zbrojnych i wojsk realizowana w czasie pokoju i w toku wojny, powinna i znajduje swoje odbicie w nauce. Przedmiotem naukowego zainteresowania każdego rodzaju sił zbrojnych i wojsk jest walka zbrojna, a ściślej jej przedział - walka danego rodzaju sił zbrojnych lub rodzaju wojsk, przy czym wyłaniając z siebie szereg specjalności naukowych, stają się dyscyplinami.

Tak więc obok strategii, sztuki operacyjnej, taktyki, nauki o wojskach rakietowych i artylerii czy wojskach inżynierskich, wojskach OPK itd. należy wyróżnić odrębną dyscyplinę naukową

zajmująca się zjawiskami walki i operacji w obszarze powietrznego /przeciwlotniczego/ pola walki - dalej zwaną nauką o OPL wojsk. Stąd jej przedmiotem badań są wewnętrzne i zewnętrzne parametry organizowanych systemów OPL, systemów SNP oraz środowiska, w którym prowadzą one antagonistyczne co do celu działania. Nietrudno zauważyć, że dyscyplina ta posiada swoje desygnaty we wszystkich podanych płaszczyznach znaczeniowych nauki.

Bez wątplenia od tak dawna, jak dawno użyto aparatów latających do celów wojennych, uczono sztuki wojowania z nimi. Chociaż nie zawsze przygotowywano do prowadzenia tej walki w uczelniach wyższych i nie zawsze podmiotem tego procesu byli zawodowi nauczyciele, ale czyż w innych dziedzinach było inaczej ?

Z chwilą powstania ASG WP teoria ta stała się przedmiotem nauczania w szkolnictwie wyższym w LWP ^{x/}, przez co uzyskała samodzielność instytucjonalną.

O naukowości przesądza nie rozległość problematyki, nie jej waga i znaczenie, nie powszechność uznania, ale przede wszystkim poprawność metodologiczna, ścisłość języka, zasadność twierdzeń, wewnętrzna niesprzeczność, krytycyzm, postawa ustawicznego sprawowania oraz twórczy charakter.

Potwierdzenie dla tezy, że teoria i praktyka mająca swe desygnaty w obszarze obrony przeciwlotniczej, jest nauką o OPL wojsk, znajdujemy w spełnianiu przez nie wszystkich wymienionych uprzednio wymogów naukowości. Jej przedmiotem zainteresowania jest fragment walki zbrojnej, realizowanej w obszarze powietrznego pola walki przez system OPL wojsk.

Sądzymy, że system nauki o OPL wojsk obejmuje obszar będący iloczynem zbiorów wyróżnianych pojęciami: system nauk wojskowych i system OPL wojsk /patrz załącznik nr 1/.

Granice obszaru systemu nauk wojskowych są określone w literaturze przedmiotu. Jako system OPL wojsk oraz jego części składowe przyjmuje się zgodnie z zamieszczonym w załączniku nr 2 rysunkiem oraz poniżej jego opisem.

System OPL wojsk, stanowi uporządkowaną całość zespołu elementów /dowodzenia, aktywnych środków walki, powszechnej OPL, zasilających/ połączonych relacjami informacyjno-zasileniowymi, przeznaczonych do ostony wojsk i obiektów przed oddziaływaniem SNP nieprzyjaciela.

x/ "Nauka jest wszelką całością /system/ godną tego by być przedmiotem nauczania w szkolnictwie wyższym i dopiero w szkolnictwie wyższym w charakterze odrębnej specjalności /dyscypliny/"
T. Kotarbiński "Myśli o nauce" /w/ "Sprawność i błąd". Wyd. ...
W-wa 1957r.

Środowiskiem systemu OPL wojsk jest sytuacja powietrzna będąca elementem ogólnej sytuacji bojowej /operacyjnej/, odzwierciedlająca skład, stan i charakter działania SNP w stosunku do systemów OPL wojsk oraz osłanianych przez nie wojsk i obiektów, a także warunki prowadzonych działań bojowych, w określonej /rejonem, obszarem działań oddziałów, ZT, ZOperac./ przestrzeni.

W ujęciu morfologicznym - systemy OPL wojsk są elementami systemów ogólnowojskowych odpowiednich szczebli oraz podsystemami /nadsystemami/ wyższego /niższego/ szczebla OPL np. system OPL armii jest podsystemem OPL frontu i jednocześnie nadsystemem systemów OPL dywizji itp.

Wyodrębnione dla celów poznawczych dyscypliny nauk wojskowych, będąc ze sobą ściśle powiązane, przenikają się wzajemnie, co w efekcie powoduje, że w każdej z nich można znaleźć cząstkę pozostałych.

Niewątpliwie, ogólna nauka o walce zbrojnej operuje nadrzędnymi kategoriami w stosunku do pozostałych. Natomiast w pozostałych dyscyplinach, stopień szczegółowości rozpatrywanych problemów - różnicuje każdą z nich na kategorie: strategiczne, operacyjne i taktyczne /płaszczyzna hierarchiczna/. Potrzeby praktyki, spowodowały powstanie /zorganizowanie/ określonych instytucji wojskowych /Rodzajów Sił Zbrojnych, Rodzajów Wojsk, Instytutów Naukowych czy Akademii/, które badają walkę zbrojną w określonej - swoim zainteresowaniem - płaszczyźnie /instytucjonalno-funkcjonalnej/.

Specjalności, podspecjalności i problemy, każdej z dyscyplin w ujęciu integralnym - przenikają wszystkie dyscypliny.

Wynika stąd, że grupę nauk wojskowych należy rozpatrywać w trzech kategoriach: hierarchicznej, funkcjonalno-instytucjonalnej oraz specjalistyczno-problemowej /załącznik nr 3/.

Z przedmiotu badań oraz zakresu zainteresowania wynikają cele i zadania nauki o OPL wojsk.

Jej główne cele możemy sprowadzić do:

- określenia zależności i związków nauki o OPL wojsk z nauką i doktryną wojenną;
- wykrywania praw i prawidłowości oraz tendencji /trendów/ rozwoju nauki o OPL wojsk;
- określenia obszaru zainteresowania nauki o OPL wojsk;

- wypracowania procedur, zasad i metod działania systemu OPL wojsk;
- wypracowania metod i podstawowych dyrektyw przygotowania systemu OPL wojsk do prowadzenia działań bojowych.

Z celów nauki o OPL wojsk wynikają jej zadania:

G ł ó w n e :

- prognozowanie rozwoju systemu OPL wojsk;
- badanie /doskonalenie/ istniejących i wypracowywanie nowych zasad działania systemu OPL wojsk;
- doskonalenie procesu szkolenia i wychowania.

S z c z e g ó ł o w e :

- wypracowywanie naukowo uzasadnionych dyrektyw tworzenia systemu OPL wojsk, doskonalenie jego elementów i wiążących je relacji;
- wypracowywanie /doskonalenie/ sposobów użycia i działania /taktyki/ związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów, będących elementami systemu OPL wojsk /przede wszystkim wojsk OPL/, odpowiednio do zmian w technice /własnej i nieprzyjaciela/ oraz sposobów działania SNP;
- doskonalenie metod pracy dowództw i sztabów systemu OPL wojsk w zakresie przygotowania i prowadzenia działań bojowych oraz kształtowanie pożądanych nawyków w dowodzeniu, zarówno w konwencjonalnym jak i zautomatyzowanym systemie dowodzenia;
- doskonalenie współdziałania oraz wszechstronnego zabezpieczenia systemu OPL wojsk.

Tak jak każda dyscyplina, nauka o OPL wojsk posiada swoje specjalności. Sprecyzowanie ich zakresów uzależnione jest płaszczyzną znaczeniową nauki, w której dokonywany jest podział.

W znaczeniu przedmiotowym nauki o OPL wojsk, wyróżniamy następujące jej specjalności:

- dowodzenie /OPL wojsk/;
- użycie sił i środków /OPL wojsk/;
- struktury /OPL wojsk/;
- zasilanie /OPL wojsk/;
- dydaktyka przedmiotowa /OPL wojsk/.

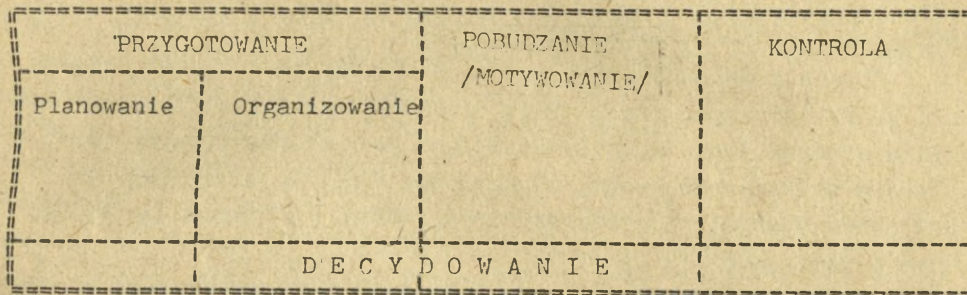
Dowodzenie systemem OPL wojsk.

W ujęciu strukturalnym dowodzenie należy umiejscowić na najwyższym poziomie w hierarchii całego obszaru OPL wojsk. W ujęciu systemowym stanowi ono uporządkowaną całość, złożoną z organów i środków dowodzenia, sprzężonych ze sobą informacyjnie. Organami dowodzenia są dowództwa i sztaby, zaś środkami - urzędnymi stanowiskami dowodzenia, zabezpieczające pracę organów.

W ujęciu funkcjonalnym dowodzenie systemami OPL wojsk rozpatruje się w aspektach:

- planowania i organizowania OPL wojsk, traktowanych łącznie jako przygotowanie działań;
- pobudzania /motywowania/;
- kontroli;
- decydowania, jako najważniejszej funkcji, przenikającej wszystkie pozostałe.

DOWODZENIE OPL WOJSK

Obszar zainteresowania tej specjalności, przedstawiono w formie dendrytu /dekompozycji/ problematyki, adekwatnie do szczebli dowodzenia /załącznik nr 4/.

Z dendrytu wynika konieczność ujęcia dowodzenia OPL wojsk jako zbioru kilku komponentów /podzbiorów/:

- planowania i organizowania /przygotowania/ walki systemu OPL wojsk;
- dowodzenie bezpośredniego systemem OPL wojsk, a w nim:
 - kierowanie działalnością taktyczno-ogniową /manewrem, ogniem, współdziałaniem itp./;

- kierowanie zasilaniem:

- informacyjnym;
- energetycznym;

Należy podkreślić, że szczególnego wyeksponowania - ze względu na specyfikę przedmiotu badań nauki o OPL wojsk - wymaga dowodzenie bezpośrednio realizowane w okresie odpierania uderzeń SNP. Specyficzne bowiem, inne od lądowego jest powietrzne pole walki. Jego dynamika, stopień złożoności i probabilistyczny charakter składają się na znaczne ryzyko podejmowanych decyzjach.

Konsekwentnie do powyższych stwierdzeń /wniosków/ przyjmuje się, że istotę dowodzenia stanowią procesy informacyjno-decyzyjne, funkcjonujące we wszystkich jego elementach, niezależnie od szczebli organizacyjnych OPL wojsk, związane z problemami:

- identyfikacji typowych problemów OPL wojsk;
- tworzenia i ciągłego modernizowania banku modeli metod /procedur/ rozwiązywania typowych zadań OPL wojsk;
- optymalizacji doboru metody rozwiązania wskazanego problemu OPL spośród możliwych.

Użycie sił i środków OPL wojsk.

Obrona przeciwlotnicza jest częścią składową walki i operacji wojsk lądowych. Przedmiotem badań tej specjalności jest walka przeciwlotnicza, rozumiana jako zorganizowane, zbrojne starcie systemów OPL wojsk ze zgrupowaniami /pojedyńczymi/ SNP nieprzyjaciela w przestrzeni powietrznej /w obszarze powietrznego pola walki/.

Walkę tę systemy OPL prowadzą w interesie ogólnowojskowych związków operacyjnych, taktycznych, oddziałów i pododdziałów, zgodnie z decyzjami właściwych dowódców ogólnowojskowych. Za bezpośrednią organizację i sprawowanie dowodzenia najważniejszym ogniwem tego systemu - wojskami OPL - odpowiedzialny jest dowódca wojsk /szef/ OPL odpowiedniego szczebla organizacyjnego. W specjalności tej wypracowuje się i formuluje:

- cele OPL wojsk lądowych /w tym systemu OPL i jego poszczególnych elementów/;
- zadania systemu OPL wojsk;
- zasady działania tego systemu i jego elementów;
- język.

Zasilanie OPL wojsk

Funkcjonowanie każdego systemu, w tym i OPL wojsk, uzależnione jest między innymi pooprawnie zorganizowanym zasilaniem, w którym wyodrębnia się:

- zasilanie informacyjne;
- zasilanie energetyczne.

Zasilanie informacyjne rozpatrywane jest jako zbiór procesów zbierania, przetwarzania, przechowywania i udostępniania informacji.

Istotą obszaru zbierania informacji są kategorie związane z problemami:

- identyfikacji informacji /klasyfikacja, potrzeby, kryteria oceniające/;
- identyfikacji źródeł informacji /klasyfikacja, środki, dobór źródeł, kryteria oceniające/;

- sposobu zdobywania informacji /dyrektywy, zasady, techniki/.

Szczegółne zagęszczenie aspektów heurystycznych dowodzenia w obszarze przetwarzania informacji powoduje, że jest on przede wszystkim integralną częścią innej specjalności - dowodzenia OPL wojsk i wypełniony jest najbardziej skomplikowanymi kategoriami /patrz - dowodzenie OPL wojsk/.

Przechowywanie informacji wiąże się z problemami:

- form przechowywanych informacji;
- trwałości ich przechowywania;
- sposobów /technik/ przechowywania.

Obszar udostępniania informacji wypełniony jest kategoriami związanymi z problemami:

- udostępniania określonej formą i treścią informacji tylko wskazanym odbiorcom;
- transmisji informacji.

Zasilanie energetyczne sprowadza się do:

- zaopatrzenia materiałowego;
- zaopatrzenia technicznego;
- zaopatrzenia w rakiety i amunicję;
- uzupełniania stanów osobowych.

Dydaktyka przedmiotowa wykorzystując osiągnięcia dydaktyki ogólniej, zakłada się swoimi, specyficznymi prawidłowościami występującymi w procesie nauczania i uczenia rozwiązywania problematyki OPL wojsk. Określa treści i metody, formy oraz warunki realizacji tego procesu. Rozwija potężne umiejętności i kształtuje zgodnie z celem dydaktyczno-wychowawczym cechy osobowe współczesnego żołnierza - przeciwnika.

Należy sadzić, że priorytetowe znaczenie nabiera kształtowanie takich umiejętności tak:

- umiejętność twórczego rozwiązywania problemów operacyjno-taktycznych, wymagających szybkiego podjęcia decyzji i stanowczego działania;
- umiejętności organizacyjno-decyzyjnych, zawierających poprawną analizę i ocenę sytuacji decyzyjnych oraz umiejętność wyrażania swojej woli;
- umiejętność kolektywnego działania i współdziałania;
- umiejętność szybkiej adaptacji do nowych warunków i zadań;
- umiejętność efektywnego wykorzystania uzbrojenia i technicznych środków dowodzenia.

Podstawową zasadą dydaktyczną w kształtowaniu wymienionych umiejętności powinna być autentyczna aktywność wszystkich uczestników procesu dydaktycznego.

Ogólnymi warunkami aktywności są:

- świadomość celu uczenia się;
- zainteresowanie nauką o OPL wojsk;
- kształtowanie sprawności recepcyjnej przedmiotu nauczania.

Rozbudzeniu aktywności myślowej służyć mogą adaptowane lub wypracowane dla potrzeb procesu nauczania szczególne środki dydaktyczne. Dwa z nich zasługują na szczególną uwagę:

- unproblemowanie nauczania;
- świadome kierowanie procesami poznawczymi.

Unproblemowanie nauczania ukatwia w dużym stopniu świadome kierowanie zdobywaniem wiedzy. Uczący się, który bierze udział w formułowaniu i rozwiązywaniu problemów przyszłego pola walki, już tym samym jest nastawiony na poszukiwanie i analizowanie zagadnień walki zbrojnej.

Przyjęcie nauczania problemowego jako podstawowego podejścia dydaktycznego ważne jest również dlatego, że zalecana procedura

rozwiązywania problemów dydaktycznych jest bardzo podobna lub identyczna z procesem myślenia dowódcy podejmującego decyzję. Kształcenie problemowe upodabnia ponadto proces dydaktyczny do procesu badań naukowych. Wspólne cechy występujące w procesach: poznania naukowego, dydaktycznego i podejmowania decyzji w praktyce działania wojsk, wydaje się są wystarczającym argumentem przemawiającym za słusznością proponowanego kierunku działań.

Wynikający z niego styl pracy dydaktyczno-wychowawczej, można najtrafniej określić następująco:

Nauczyciel akademicki współcześnie, nie może być stacją przekaźnikową informacji poznawczych, musi być przewodnikiem w samodzielnym zdobywaniu wiedzy przez słuchaczy, z zakresu prowadzenia walki zbrojnej w obszarze powietrznego pola walki, w opanowaniu przez nich optymalnych technik rozwiązywania problemów operacyjno-taktycznych.

Sprowadzając zagadnienie uproblemowienia nauczania do metod ułatwiających poszukiwanie rozwiązań, do stosowania reguł i środków skracających czas i oszczędzających wysiłek umysłowy dowódcy, w celu znajdowania /odkrywania/ nowych rozwiązań w nowych sytuacjach, wkraczamy z procesem dydaktycznym w nowy jakościowo etap nauczania. Pomocnym w tym działaniu są osiągnięcia współczesnej prakseologii, socjologii i psychologii dowodzenia, które po określonej adaptacji umożliwiają w sposób doskonalszy:

- wyróżnienie typowych czynności przy rozwiązywaniu zadań operacyjno-taktycznych;
- opisywanie procedur formułowania i rozwiązywania zadań;
- uzasadnianie i konstruowanie norm działania twórczego na poszczególnych szczeblach dowodzenia.

Znajomość tego typu działań przez uczących się, pozwoli im już jako absolwentom, dokonywać weryfikacji znanych, normatywnych modeli logicznych pracy dowódców i sztabów, w każdej zaistniałej sytuacji bojowej. W efekcie pozwoli zrozumieć i przyswoić podstawy metodologiczne i metodyczne poprawnego /racjonalnego/ poszukiwania optymalnych rozwiązań, najbardziej nawet skomplikowanych problemów przyszłego pola walki.

Struktury OPL wojsk, wynikające z przyjętych w całym wojsku oraz uzależnione sprzężeniami z otoczeniem, powinny być /i są/ ciągle optymalizowane.

Tak więc przedmiotem badań tej specjalności jest:

- związek będącego w ciągłym rozwoju otoczenia z systemami OPL wojsk;
- struktura morfologiczna systemów OPL wojsk;
- struktura funkcjonalna systemów OPL wojsk;
- struktura rozwojowa /dynamiczna/ systemów OPL wojsk.

Katedra taktyki wojsk OPL ASG WP, jako jeden z elementów systemu kształcenia dowódców i oficerów sztabu wojsk lądowych, w płaszczyźnie dydaktycznej uprawia naukę o OPL wojsk w całym jej zakresie.

Natomiast w jej przedmiotowym znaczeniu, uprawia przede wszystkim specjalności:

- użycia sił i środków OPL wojsk;
- dowodzenia OPL wojsk;
- dydaktyki przedmiotowej.

Zawężenie zakresu badań do wiodących specjalności nauki o OPL wojsk, spowodowane jest brakiem dostępu do empirycznych narzędzi badawczych oraz skromną ilością personelu naukowego.

Pracę naukowo-badawczą w katedrze prowadzi powołane odpowiednio do specjalności naukowych - zespoły. O przydziale do odpowiedniego zespołu zdecydowały osobiste zainteresowania oraz kierunek specjalizacji każdego z oficerów.

Badaniami objęto rozwiązywanie problemów teorii i praktyki, przede wszystkim /choć nie tylko/ wiodących specjalności.

Merytorycznie powinny one objąć wszystkie tematy ogólno-akademickie /PROGNOZA, ROZWÓJ, MODEL/, katedralne /OSŁONA, POWIETRZE, WSPÓLDZIAŁANIE/, a także problematykę prac promocyjnych /habilitacyjnych, doktorskich, dyplomowych, kursowych/ i stanowić ich teoretyczną podstawę.

Natomiast wyniki badań, jako wytworzona przez siebie /katedrę/ wiedza, są pożytkowane w procesie dydaktycznym.

Metodycznie, badania powinny stanowić spójny system, rozwiązujący całą /wyżej wymienioną/ hierarchię problemów określonych celami i zadaniami nauki o OPL.

Terenam badań i analiz odpowiednio sprecyzowanych problemów - są między innymi ćwiczenia opracowywane w katedrze i prowadzone ze słuchaczami.

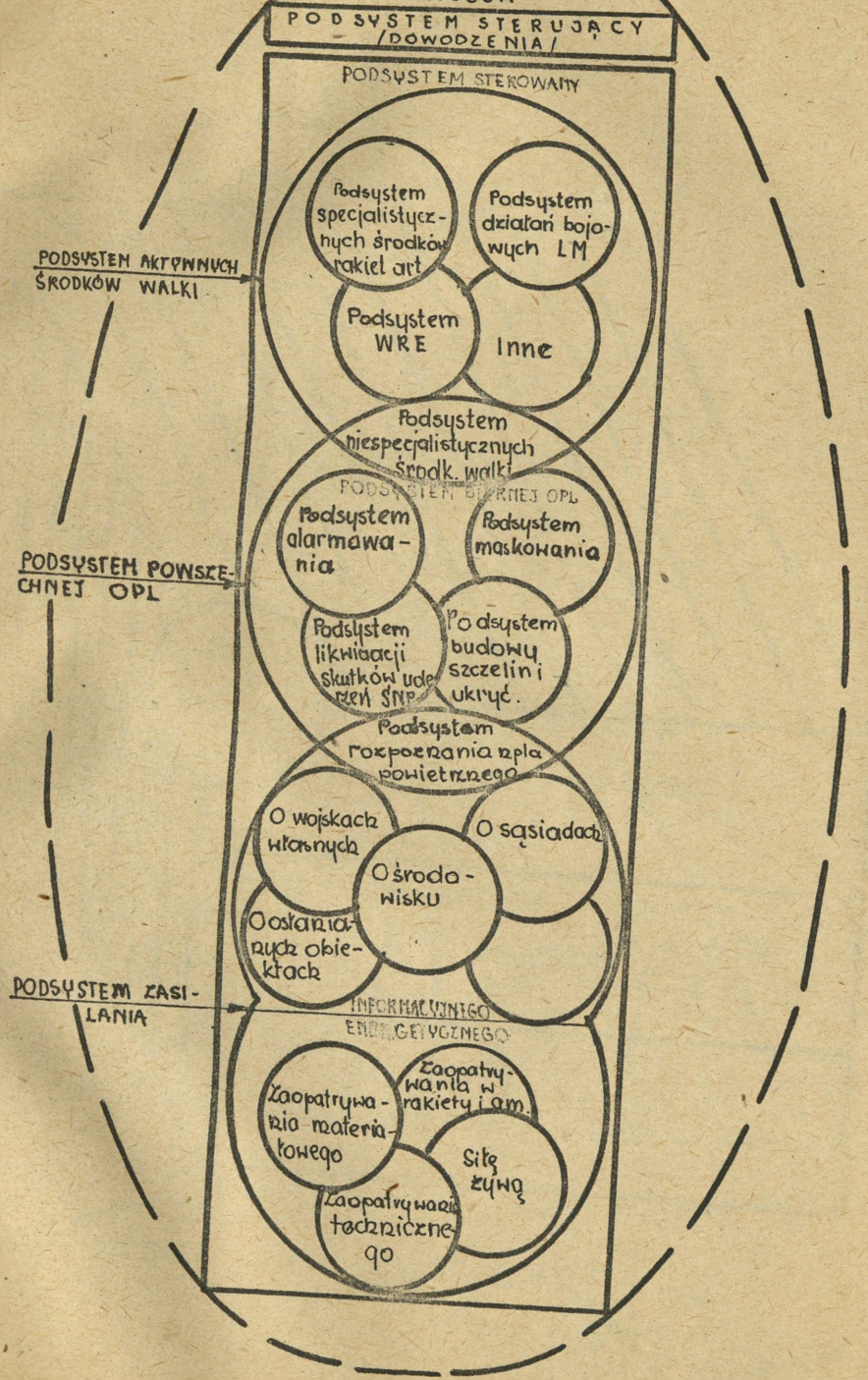
Wszystkie prace ujęte zostały w jedności, wieloletni, o dwóch horyzontach czasowych plan. Plan 5-letni, obejmujący ogólnoakademicki temat "ROZWOJ" oraz tematy katedralne /POWIETRZE, OSŁONA itp./, dotyczy tych rozwiązań, którymi można sterować, między którymi można dokonywać wyboru. Podstawę planowania w drugim przedziale czasowym stanowią opracowywane prognozy /np. ogólnoakademicki temat "PROGNOZA"/, które dotyczą przewidywań rozwoju nauki o OPL, do początków przyszłego stulecia. Prognozy mają służyć ponadto weryfikacji prac naukowo-badawczych. Chodzi tu o potwierdzenie czy podejmowane działania wplywają na ewolucję systemu oraz czy przebiega ona zgodnie z przewidywaniami /zamierzeniami/.

Załącznik nr 1

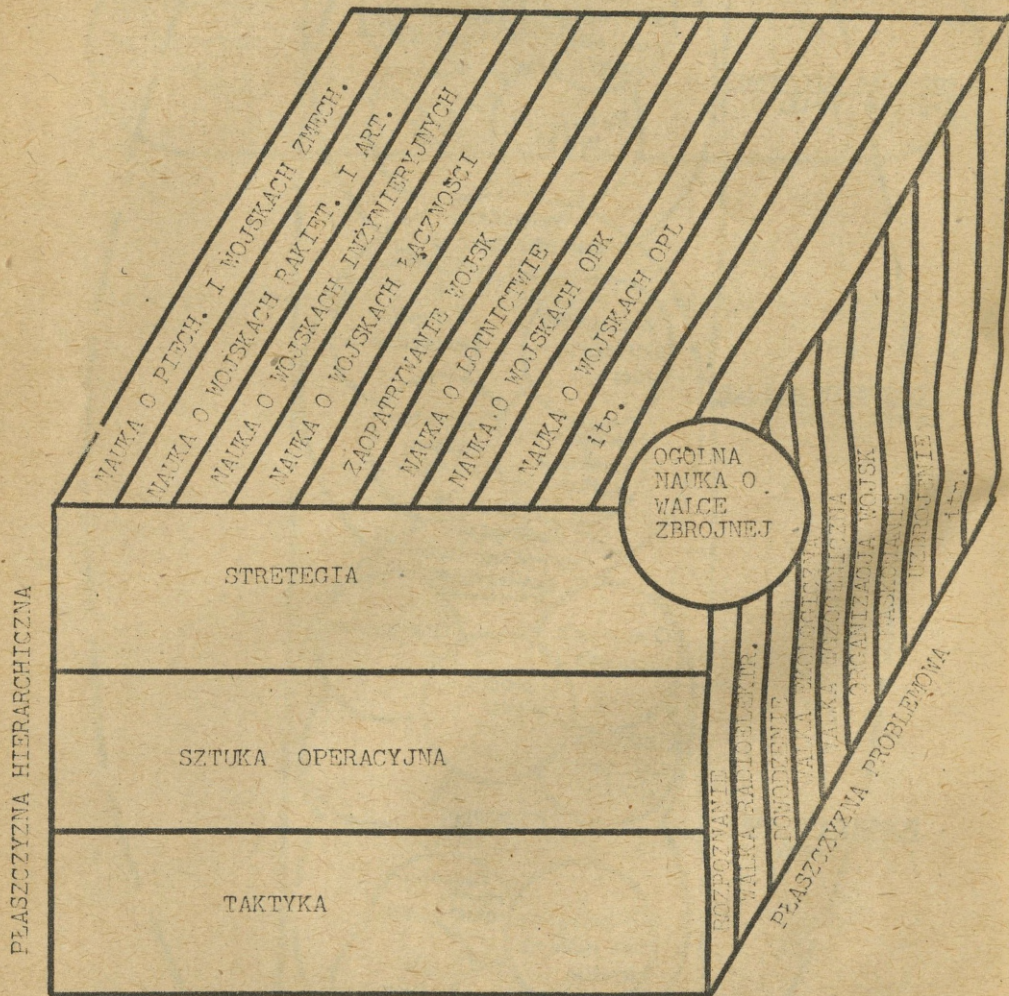
Granice obszaru wypełnionego przez system nauki o OPL wojsk.

SYSTEM OPL WOJSK

Wzajemne powiązania poszczególnych dyscyplin i specjalności /problemów/ nauk wojskowych.

Płaszczyzna funkcjonalna

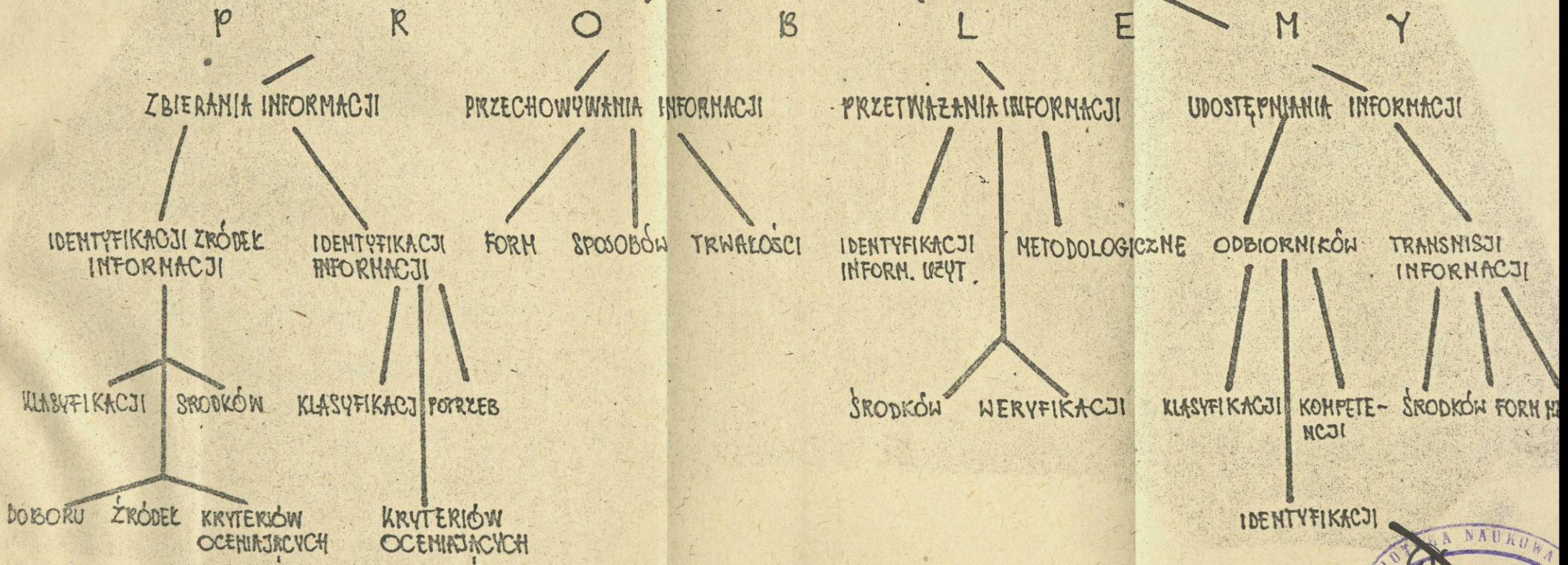

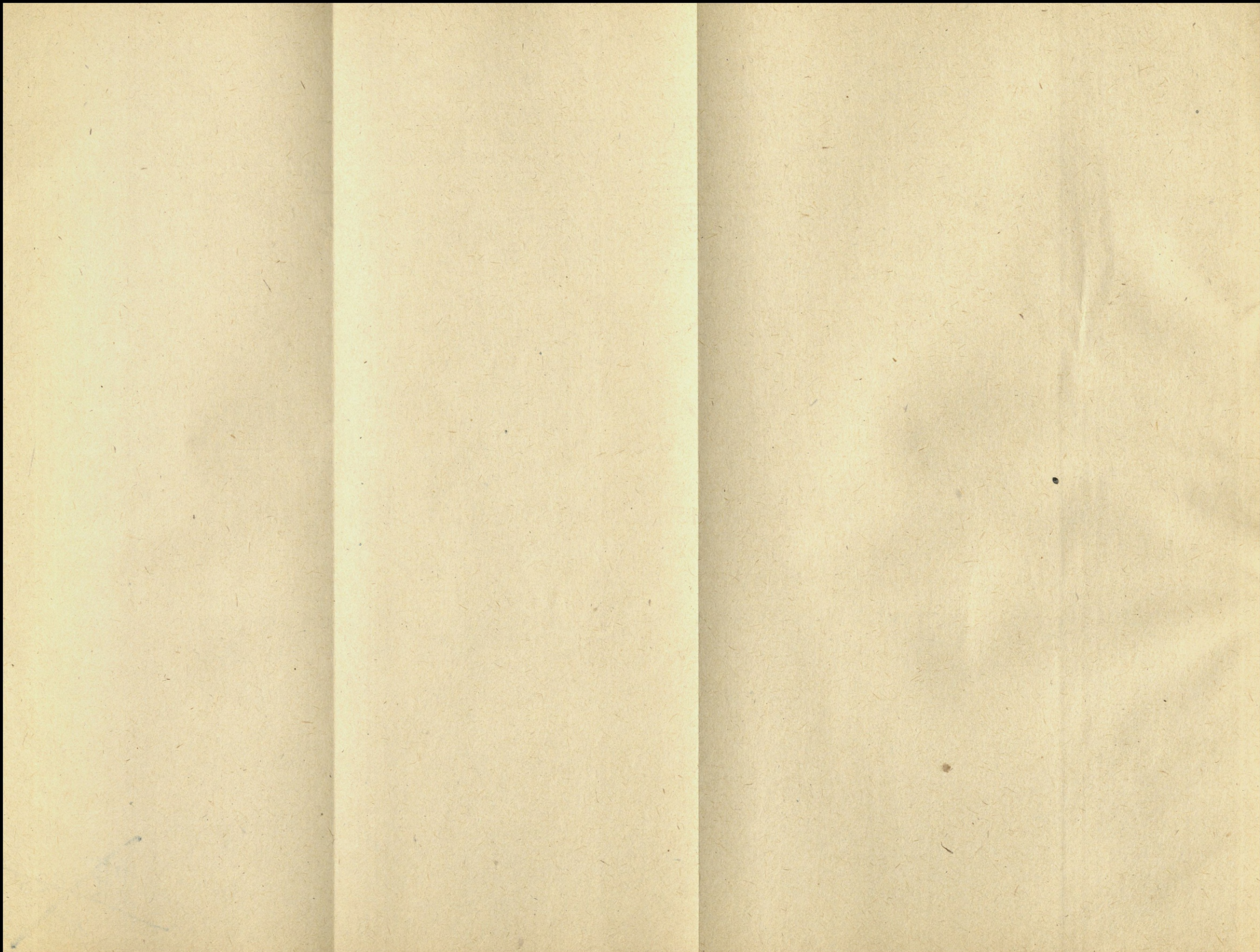
DRZEWO PROBLEMÓW ZBIORÓW ZADAŃ WYKONAWCZYCH TEORII I PRAKTYKI DOWODZENIA /UJĘCIE CYBERNETYCZNE/

Problemy strukturalno organizacyjne

Problemy etyki i metod pracy w poszczególnych etapach działania

Problemy technicznego dowodzenia

KIERUNKI DZIAŁALNOŚCI DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZEJ
KATEDRY TAKTYKI WOJSK OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ.

Dwudziestopięcioletnia działalność dydaktyczno-wychowawcza katedry taktyki wojsk OPL w ramach systemu przygotowania w Akademii Sztabu Generalnego WP oficerów dyplomowanych dla sił zbrojnych, a szczególnie dla wojsk obrony przeciwlotniczej, świadczy o słuszności przyjętych założeń modelowych, a zwłaszcza oddziaływań mających na celu rozwój pożądanych społecznie walorów osobowości współczesnego dowódcy i oficera sztabu.

Katedra taktyki wojsk OPL, realizuje w ramach systemu przygotowania kadr dowódczo-sztabowych określoną część z całokształtu działalności dydaktyczno-wychowawczej w Akademii Sztabu Generalnego WP, zgodnie z wyznaczonym dla niej zakresem działania.

Działalność dydaktyczno-wychowawcza katedry zawiera się w obszarze objętym /określonym/ przez dydaktykę szczegółową /metodykę nauczania/ przedmiotu "obrona przeciwlotnicza wojsk" stanowiącą integralną część dydaktyki wojskowej. Z drugiej strony dydaktyka ta stanowi istotną część składową nauki o obronie przeciwlotniczej wojsk, tj. dziedziny wiedzy uprawianej przez katedrę taktyki wojsk OPL, w której prowadzi ona zasadnicze badania naukowe. Takie ujęcie działalności katedry pozwala realizować jedną z podstawowych zasad działania naszej uczelni jaką jest jedność wychowania, nauczania i badań naukowych.

W procesie kształcenia kadr dowódczo-sztabowych w Akademii Sztabu Generalnego katedra posiada zróżnicowaną możliwość oddziaływania dydaktyczno-wychowawczego na słuchaczy. Największy wysiłek dydaktyczno-wychowawczy kieruje się na słuchaczy profilu wojsk OPL, w stosunku do których katedra ma obowiązek wszechstronnego oddziaływania w celu ukształtowania odpowiedniego modelu osobowości oficera pionu dowódczo-sztabowego, doskonałego specjalisty wojsk OPL.

Zakres oddziaływania dydaktyczno-wychowawczego w stosunku do pozostałych słuchaczy /innych profilów szkolenia/ jest ograniczony i określony rozmiarem czasu przeznaczonym w programie szkolenia na "obronę przeciwlotniczą wojsk".

Z powyższego wynika, że działalność katedry taktyki wojsk OPL w zakresie dydaktyczno-wychowawczym powinna być skierowana na:

1. Kształcenie i wychowanie przyszłych kadr dowódczych i sztabowych /oficerów/ pionu wojsk OPL, zgodnie z przyjętym w uczelni modelem osobowości współczesnego dowódcy i oficera sztabu, a zarazem doskonałego specjalisty i patrioty wojsk OPL.
2. Kształcenie oficerów pozostałych specjalności w kierunku wyrobienia u nich umiejętności organizowania obrony przeciwlotniczej wojsk.

Działalność dydaktyczno-wychowawczą katedry taktyki wojsk OPL realizuje się w czasie studiów przez odpowiednie zabiegi wychowawcze oraz określone czynności z zakresu nauczania, które mają charakter kształcący i wychowawczy. Nabywana przez słuchaczy wiedza spełnia nie tylko funkcje poznawcze i kształcące, lecz również wychowawcze, skąd wynika dialektyczna jedność oddziaływań dydaktycznych i wychowawczych tworząc określony system.

System dydaktyczno-wychowawczy traktujemy więc jako układ działający, na który składa się zespół elementów obejmujących nauczycieli akademickich, studentów /słuchaczy/ treści, zasady, metody oraz formy organizacyjne i środki nauczania, które to elementy we wzajemnym oddziaływaniu na siebie powinny zapewnić uzyskanie założonych celów.

Tak rozumiany system dydaktyczno-wychowawczy wyznacza kierunki działalności katedry, które powinny obejmować wszystkie jego elementy, skupiając główny wysiłek na tych, które w procesie kształcenia i wychowania spełniają rolę wiodącą.

Działalność dydaktyczno-wychowawcza w katedrze taktyki wojsk OPL realizowana jest w następujących kierunkach:

1. Przygotowanie nauczycieli akademickich jako organizatorów i realizatorów procesu dydaktyczno-wychowawczego, osiągnięcia przez nich wysokich kwalifikacji pedagogicznych i naukowo-badawczych oraz utrzymania i rozwijania tych kwalifikacji stosownie do zmian i wymagań stałego rozwoju nauki wojennej i dydaktyki.

2. Organizowanie i ciągłe doskonalenie procesu dydaktyczno-wychowawczego kształcenia kadr dowódczo-sztabowych, szczególnie profilu OPL w ramach ogólnoakademickiego systemu kształcenia w Akademii Sztabu Generalnego WP.
3. Organizowanie i utrzymywanie kontaktów i współdziałania z dowództwami i jednostkami wojsk OPL w zakresie rozszerzonej specjalizacji szkolenia słuchaczy pionu OPL.
4. Powiązanie wzajemne /integracja/ procesu dydaktyczno-wychowawczego z działalnością naukowo-badawczą katedry, realizowaną w obszarze zainteresowań nauki o obronie przeciwlotniczej.

Możliwość osiągnięcia celów kształcenia i wychowania kadr dowódczych i sztabowych zależy przede wszystkim od jakości nauczycieli akademickich, ich kwalifikacji pedagogicznych i naukowo-badawczych oraz stopnia identyfikacji z zawodem. Aby ukształtować u studentów /słuchaczy/ wysoce aktywny i badawczy stosunek do rzeczywistości wojskowej, nauczyciel akademicki musi sam umieć rozwiązywać teoretyczne i praktyczne problemy sztuki wojennej. Powinien więc opanować zarówno umiejętności dydaktyczne i wiedzę merytoryczną, jak również zdobyć wysokie kwalifikacje naukowe.

Aby osiągnąć wysoką efektywność działania dydaktyczno-wychowawczego coraz większą uwagę zwraca się na znajomość metod rozwiązywania zadań operacyjno-taktycznych i umiejętność ich praktycznego zastosowania.

Kierując się powyższymi wymaganiami, w katedrze szczególnie nacisk w zakresie podnoszenia kwalifikacji nauczycieli akademickich kładzie się na:

1. osiągnięcie i utrzymywanie przez nauczycieli akademickich wysokiego poziomu przygotowania pedagogicznego, głównie przez kierowanie oficerów nowo przybyłych do katedry na podyplomowe kursy pedagogiki wojskowej organizowane w ramach ASG WP; wymianę doświadczeń w zakresie działalności dydaktycznej /metodycznej/ z dowództwami wojsk OPL MON i OW, Wyższą Szkołą Oficerską Wojsk OPL oraz jednostkami wojsk OPL (w tym również wojsk Armii Radzieckiej stacjonującymi na terenie Polski); organizowanie kursów instruktorско-metodycznych w ramach katedry oraz uczestnictwo oficerów

w konferencjach i naradach metodycznych organizowanych w ASG WP i Wydziale Wojsk Lądowych, uczestnictwo oficerów katedry w kursach instruktorsko-metodycznych organizowanych przez dowództwa wojsk OPL OW.

2. Intensyfikację procesu doktoryzacji nauczycieli akademickich, przez objęcie wszystkich oficerów posiadających odpowiednie ku temu warunki i predyspozycje studiami doktoranckimi lub studiowaniem i zdobywaniem stopni naukowych w trybie indywidualnym. Tworzy się ku temu w katedrze odpowiednie warunki i motywacje do podnoszenia kwalifikacji naukowych zarówno w zakresie nauki o obronie przeciwlotniczej, jak i dydaktyce szczegółowej /metodyce nauczania/. Rezultatem tego są rozprawy doktorskie opracowane /lub podjęte/ łączące w sobie zarówno rozwiązywanie problemów natury merytorycznej /operacyjno-taktycznej/ jak i metodycznej - nauczania tych problemów w zajęciach i ćwiczeniach ze słuchaczami. Tworzy się w ten sposób podstawy praktycznej realizacji zasady jedności wychowania, nauczania i badań naukowych.
3. Doskonalenie kwalifikacji nauczycieli akademickich w dziedzinie dowodzenia wojskami, ich szkolenia i wychowania oraz zapoznania ich z bieżącą problematyką pracy dowództw i sztabów wojsk OPL w ramach praktyk liniowych w jednostkach wojskowych i staży naukowych.
4. Pogłębianie i uzupełnianie wiedzy merytorycznej nauczycieli akademickich w zakresie nowej techniki wojsk OPL i jej wykorzystania w działaniach bojowych, przez kierowanie na kursy zagraniczne, uczestnictwo w szkoleniach doskonalących i ćwiczeniach organizowanych przez instytucje centralne, w tym szczególnie przez Dowództwo Wojsk OPL MON, szkolenie katedralne i samodzielne studiowanie.

Decydujący wpływ na proces kształcenia i wychowania absolwentów przyszłych dowódców i oficerów sztabu zarówno co do celów, treści oraz metod i form ich realizacji wywierają warunki współczesnego i przyszłego pola walki. Określają one z kolei wymagania stawiane oficerom, wpływając w zdecydowany sposób na model osobowości absolwenta, a więc na cel naszych oddziaływań pedagogicznych.

W warunkach coraz bardziej złożonych systemów informacyjno-decyzyjnych, których istnienie i funkcjonowanie oparte jest i w przyszłości będzie, na kompleksowej automatyzacji sprawia, że kadra dowódczo-sztabowa wojsk OPL powinna wyróżniać się takimi cechami i walorami jak:
- gruntowną wiedzą teoretyczną, stanowiącą bazę do rozwiązywania zadań

- problemów operacyjno-taktycznych, szczególnie w okresie wojny;
- umiejętnością przystosowania się do nowych warunków oraz sprawnego i szybkiego działania w trudnych i zmieniających się z minuty na minutę sytuacjach powietrznego pola walki;
 - niezbędnymi umiejętnościami i nawykami do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych, zarówno ogólnych jak i specjalistycznych oraz nowatorskim i badawczym stosunkiem do rzeczywistości wojskowej.

Osiągnięcia naukowo-techniczne i wprowadzanie do wojsk coraz doskonalszych systemów uzbrojenia oraz doświadczenia ostatnich wojen i konfliktów lokalnych weryfikują stale wizję przyszłego pola walki i narzucają konieczność ciągłego doskonalenia procesu dydaktyczno-wychowawczego. Pożądane jest więc prowadzenie bieżących analiz i ocen w celu weryfikacji tego procesu pod kątem jego przydatności do realizacji zadań wynikających z celów kształcenia kadr dowódczo-sztabowych wojsk OPL, w tym szczególnie w zakresie przedmiotu obrony przeciwlotniczej wojsk.

Cele dydaktyczno-wychowawcze obejmują dwa obszary dyspozycji:

1. Cele dyspozycji kierunkowych - polegające na rozwinięciu i ugruntowaniu cech osobowości, a więc określonych wartości, przekonań, postaw i zasad postępowania.
2. Cele dyspozycji instrumentalnych - istota których sprowadza się do opanowania pożądanego poziomu wiedzy, umiejętności i nawyków zawodowych.

Obydwa te obszary w procesie dydaktycznym wzajemnie się warunkują i są ze sobą ściśle związane.

Dla określenia celów kształcenia kadr dowódczo-sztabowych, z których wynikają zadania i treści kształcenia można zastosować co najmniej dwojakie postępowanie, a mianowicie:

- przyjąć sformułowane przez instytucję nadrzędną określone wartości zarówno dyspozycji instrumentalnych jak i kierunkowych wymaganych od absolwenta - specjalisty wojsk OPL;
- przebadać zakres czynności /działań/ wykonywanych przez absolwenta na przewidzianych do zajmowania przez niego stanowiskach i określić pożądany zasób wiedzy, umiejętności i nawyki pozwalające mu realizować określone obowiązki.

W praktyce dydaktycznej katedry, cele dyspozycji kierunkowych określone są w skali Uczelni dla wszystkich absolwentów, natomiast cele dyspozycji instrumentalnych dla absolwentów pionu OPL, określa się w katedrze taktyki wojsk OPL w porozumieniu z Dowództwem Wojsk OPL MON.

Dotychczasowe rozważania oraz badania naukowe, pozwalające określić cechy i współzależności przyszłego pola walki, wytyczają cele i treści kształcenia taktyczno-operacyjnego słuchaczy w dziedzinie obrony przeciwlotniczej wojsk operacyjnych. Zawarte są one w programach studiów, programach zakresowych, planach tematycznych i rozwiniętych planach tematycznych, które zostały opracowane na podstawie wieloletnich studiów i doświadczeń. Cele i treści kształcenia operacyjno-taktycznego zawarte w tych programach i planach dobrano tak, aby pozwalały w procesie studiów kształtować u słuchaczy zarówno dyspozycje kierunkowe jak i instrumentalne.

Treść kształcenia musi jednak odpowiadać rygorystycznym wymaganiom nauki. Wiedza bowiem i umiejętności nabywane w Uczelni przez słuchaczy, stanowią jeden ze składników ich naukowego poglądu na świat oraz aktywnego stosunku do rzeczywistości wojskowej.

Z drugiej strony w związku z niezwykle szybkim przyrostem wiedzy wojskowej, wynikającym między innymi z przemożnego wpływu nowej techniki na zasady i sposoby działania wojsk, powstaje potrzeba włączenia do procesu kształcenia słuchaczy nowych tematów i problematyki, co przy nie zwiększonej ograniczonej liczbie godzin zmusza do dokonywania stałej selekcji treści programów nauczania i dokonywania wyboru: czego uczyć, aby wyposażać absolwenta pionu OPL w niezbędną wiedzę i umiejętności. Obserwuje się także zwiększający się stale wymóg głębszej niż dotąd specjalizacji zawodowej oficerów pionu OPL, rosnący wraz z utechniczaniem, rakietyzacją i nasyceniem wojsk OPL środkami automatyzacji dowodzenia /kierowania ogniem/, przy nie zmniejszonych wymaganiach kwalifikacji ogólnych i ogólnowojskowych. Tak więc w doborze treści kształcenia oficerów przeciwlotników kierujemy się następującymi głównymi wymogami:

1. Wyposażać oficera w niezbędny zasób wiedzy teoretycznej o zjawiskach i zależnościach współczesnego pola walki, w tym szczególnie powietrznego pola walki, zasadach użycia i działania wojsk i współdziałania w ramach systemów OPL, jako

podstawy do działania praktycznego.

2. Ukształtować i rozwijać zdolności i umiejętności twórczego rozwiązywania problemów obrony przeciwlotniczej; skutecznego użycia wojsk OPL w walce i operacji oraz operatywnego dowodzenia nimi; umiejętności organizowania i koordynowania działań wojsk w ramach systemów obrony powietrznej, umiejętności organizowania własnej pracy i podległych dowództw i sztabów.
3. Wyposażenia ich w odpowiedni zasób technik, metod i strategii rozwiązywania zadań /problemów/ operacyjno-taktycznych i ogniowych oraz organizowania i prowadzenia działań bojowych;
4. WYROBIENIE U NICH NAWYKU SAMODZIELNEGO STUDIOWANIA I PODNOSZENIA SWOJEJ WIEDZY SPECJALISTYCZNEJ ORAZ ZASPOKOJENIA W MIARĘ MOŻLIWOŚCI, INDYWIDUALNYCH POTRZEB EMOCJONALNO-POZNAWCZYCH SŁUCHACZY.

Pełne osiągnięcie założonych celów kształcenia słuchaczy profilu OPL, możliwe jest wyłącznie w drodze intensyfikacji procesu nauczania i uczenia się, a także wydatne zwiększenie jego efektywności. Przy poważnym deficycie czasu na realizację programu, dużych rezerw upatruje się w doskonaleniu procesu nauczania i uczenia się. Sądzi się, że dalsze zwiększenie efektywności tego procesu, uzależnione jest od stopnia włączenia się w nurt procesu dydaktycznego samych słuchaczy, od ich aktywności i zainteresowań. Dlatego też jako jeden z głównych kierunków doskonalenia procesu nauczania i uczenia się przyjęto, rozwijanie aktywności słuchaczy i utrzymywanie jej w toku studiów. W tym celu w procesie kształcenia ograniczono do racjonalnych granic metody podające, na rzecz rozwijania metod poszukujących, heurystycznych. x/

Szerokim frontem wprowadza się do praktyki dydaktycznej w katedrze nauczania problemowe i problemowo-grupowe jako skuteczne metody aktywizowania słuchaczy, twórczego rozwiązywania zadań, rozwijania samodzielności myślenia i działania oraz kształtowania pozytywnych motywacji uczenia się.

x/ Zagadnienia nauczania problemowego i wykorzystywania metod heurystycznych w kształceniu słuchaczy rozwinęto szerzej w kolejnym artykule.

Cała działalność oficera, w tym także przeciwlotnika, sprowadza się niemalże bez reszty /zarówno w czasie pokoju jak i w czasie wojny/ do rozwiązywania zadań /problemów/ pola walki, do podejmowania decyzji operacyjnych, taktycznych i ogniowych. Zachodzi więc konieczność przygotowania absolwentów, jako przyszłych organizatorów pola walki /powietrznego pola walki/, w odpowiedni zasób strategii i technik metod rozwiązywania zadań. Spowodowało to w procesie kształcenia przesunięcie punktu ciężkości z treści na metody i to na metody aktywizujące. Coraz częściej więc treści operacyjno-taktyczne stają się środkiem do nauczania metod rozwiązywania zadań /problemów/.

Kształtowanie i rozwijanie u słuchaczy profilu OPL zdolności organizatorskich i dowódczych oraz umiejętności pracy w ramach sztabów najpełniej realizuje się w praktycznym działaniu podczas ćwiczeń. Dlatego ćwiczenia uznano jako jeden z doskonalszych instrumentów realizacji celów dydaktycznych w ASG WP i w programie nauczania w dziedzinie sztuki wojennej zajmują one znaczną część czasu. Ćwiczenia pozwalają efektywnie wyrabiać u słuchaczy takie cechy jak aktywność, zdecydowanie, samodzielność, odwagę podejmowania decyzji w sytuacjach trudnych i konfliktowych ^{oraz} poczucie odpowiedzialności za podejmowane decyzje. Ponadto w grach wojennych i ćwiczeniach szkieletowych wyrabia się umiejętności działania w ramach sztabów i systemów OPL.

Złożoność walki z nieprzyjacielem powietrznym wymaga przede wszystkim zespolenia wszystkich sił realizujących obronę powietrzną w zespołowy wysiłek systemu OP /OPL/. W kształceniu słuchaczy przeciwlotników uznano ten fakt za jako niezmiernie istotny i wymagający działania w kierunku zwiększenia korelacji programów i integracji nauczania słuchaczy reprezentujących profile obrony powietrznej.

W tym celu dodatkowo wprowadzono do programu nauczania nowe ćwiczenia - grę wojenną z udziałem słuchaczy profilu OPK, profilu OPL i profilu wojsk lotniczych tj wszystkich specjalności reprezentujących wojska realizujące obronę powietrzną, dając im w ten sposób możliwość ścisłej współpracy i współdziałania w walce z nieprzyjacielem powietrznym. Ćwiczenie to umożliwia słuchaczom kompleksowo rozwiązywać problemy występujące w procesie przygotowania i prowadzenia działań bojowych przez wojska organizujące obronę powietrzną w systemie OPK w początkowym okresie wojny.

Badania naukowe x/ przeprowadzone w ramach tego ćwiczenia wykazały bezspornie celowość i wysoką efektywność tej formy nauczania dla doskonalenia słuchaczy reprezentujących profile obrony powietrznej. Z tych względów ćwiczenie to weszło na stałe do programu nauczania jako czynnik integrujący nauczanie słuchaczy tych profilów szkolenia.

Organizowanie i utrzymywanie kontaktów i współdziałania z Dowództwami i jednostkami wojsk OPL i Wyższą Szkołą Oficerską Wojsk OPL jest jednym z istotnych kierunków urealnianych działalności katedry taktyki wojsk OPL.

Najlepszym weryfikatorem działalności naukowo-badawczej, opracowań teoretycznych katedry oraz sprawdzianem wiadomości i umiejętności słuchaczy jest praktyka. Ona w ostatecznym stopniu weryfikuje nasze działania, dostarczając równocześnie faktów do prowadzenia dalszych badań, czynienia uogólnień, a także wniosków do doskonalenia procesu dydaktycznego.

Jak już wspomniano ^{wyżej} coraz większe utechniczenie wojsk OPL wymaga głębszej specjalizacji oficerów profilu OPL, co wynika bezpośrednio z faktu, że chcąc dobrze opanować wysoce skomplikowany sprzęt i umieć go efektywnie wykorzystywać w walce trzeba go dobrze znać i rozumieć. Ponadto oficer przeciwlotnik absolwent ASG WP powinien znać problematykę szkolenia, wychowania i problemy nurtujące wojska i jednostki wojsk OPL. Powinien także mieć możliwość konfrontacji swoich wiadomości i umiejętności z praktyką jednostek wojsk OPL. Realizacja powyższych wymagań możliwa jest tylko przez ścisłą współpracę z Dowództwami i jednostkami wojsk OPL oraz WSOWOPL oraz wykorzystanie ich bazy i doświadczeń do doskonalenia pracy dydaktycznej i naukowo-badawczej w katedrze taktyki wojsk OPL. Ten kierunek działalności katedra realizuje także z uwagi na potrzeby rozszerzenia kształcenia specjalistycznego słuchaczy profilu OPL.

x/ Badanie problematyki wspólnych działań wojsk OPK, WL i wojsk OPL w systemie OPK oraz metod i sposobów nauczania tej problematyki słuchaczy ASG WP prowadzono w latach 1980-83 w ramach zespołowej rozprawy doktorskiej nt: "Działania bojowe związków i oddziałów wojsk OPK, wojsk lotniczych i wojsk OPL frontu we współdziałaniu z siłami OT OW w okresie zagrożenia i w początkowym okresie wojny.

W ramach tego kierunku działania katedry realizuje się następujące główne przedsięwzięcia:

1. Szkolenie specjalistyczne słuchaczy na sprzęcie w jednostkach rakiet przeciwlotniczych i radiotechnicznych /2-3 tygodnie po I i II roku studiów/;
2. Prowadzenie ćwiczeń /zajęć z kierowania ogniem/ przy wykorzystaniu bazy szkoleniowej WSO WOPL i SD dowództwa wojsk OPL SOW.
3. Udział słuchaczy i kadry katedry w ćwiczeniach połączonych z odbyciem strzelań bojowych na poligonie w ZSRR.
4. Odbywanie praktyk słuchaczy w jednostkach wojsk OPL, zwłaszcza tych, które w tym okresie mają ćwiczenia.
5. Spotkania słuchaczy z przedstawicielami dowództwa wojsk OPL: MON w celu zapoznania się z aktualnymi problemami i perspektywami rozwoju wojsk OPL.
6. Wymiana materiałów i opracowań szkoleniowych, a zwłaszcza z Wyższą Szkołą Oficerską WOPL.

Uważamy, że ten kierunek działalności katedry nie jest w pełni wykorzystany. Kryje on jeszcze duże rezerwy, wykorzystanie których może przyczynić się do podniesienia efektywności kształcenia słuchaczy profilu OPL.

Jednym z głównych kierunków działalności katedry taktyki wojsk OPL jest działanie mające na celu uzyskanie spójności procesu dydaktycznego i badań naukowych prowadzonych w katedrze w ramach

Zgodnie z zadaniami statutowymi katedra w ramach Akademii Sztabu Generalnego WP prowadzi badania naukowe w dziedzinie OPL. WP prowadzi badania naukowe w dziedzinie obrony przeciwlotniczej związane z aktualnymi i perspektywicznymi potrzebami wojsk oraz w celu pełnego zaspokojenia potrzeb procesu kształcenia słuchaczy. Na rezultatach badań katedralnych jak również prowadzonych w uczelni, opiera się w coraz szerszym stopniu działalność dydaktyczna. Kierunki prowadzonych w katedrze badań ustalone są w rezultacie analizy aktualnego stanu uprawianej dyscypliny naukowej, skonfrontowanej z jej przyszłościowymi /prognostycznymi/ potrzebami, a także potrzebami procesu dydaktycznego, który w dobie burzliwego rozwoju nauki wymaga stałego zasilania nowymi treściami i wynikami badań naukowych oraz doświadczeń prowadzonych

w wojskach, co jest wręcz konieczne dla zachowania ścisłej więzi między teorią, nauczaniem i praktyką.

Zasadniczy ciężar badań naukowych w obszarze nauki o obronie przeciwlotniczej wojsk spoczywa na kadrze dydaktyczno-naukowej katedry, która działając w zespołach naukowo-badawczych uczelni i katedry oraz indywidualnie w ramach prac promocyjnych rozwiązuje problemy operacyjno-taktyczne oraz problemy dydaktyki przedmiotowej obrony przeciwlotniczej wojsk. Rezultatem tych prac są opracowania teoretyczne, podręczniki i ćwiczenia zabezpieczające proces studiów w Akademii, a także wykonywane na użytek wojsk OPL.

Duży wkład w prowadzenie badań naukowych w katedrze wnoszą słuchacze. Włączenie ich do rozwiązywania problemów cząstkowych niektórych tematów badawczych w ramach opracowywania ^{prac} dyplomowych i kursowych tworzy sprzyjające warunki do poznawania predyspozycji słuchaczy do prac naukowo-badawczych i rozwijania ich w czasie studiów oraz warunki do zgłębiania wiedzy i wyrabiania umiejętności rozwiązywania problemów. Niemalą rolę spełnia także w tym kierunku Koło Naukowe Słuchaczy podejmując śmiało nowe i kontrowersyjne tematy, przyczyniając się w dużym stopniu do zgłębiania wiedzy słuchaczy o obronie przeciwlotniczej wojsk.

Taki kierunek działalności katedry pozwala nauczycielom akademickim w coraz większym stopniu uczyć wytworzonej przez siebie wiedzy, co w dużej mierze przyczynia się do podniesienia efektywności kształcenia i uzyskania spójności procesu dydaktycznego i badań naukowych.

SYSTEM KSZTAŁCENIA KADR DOWÓDCZYCH WOJSK OPL
DLA PRZYSZŁOŚCI

Dynamiczny w ostatnich latach rozwój nauki i techniki wojskowej, wywierając wpływ na zmiany w organizacji i sposoby działania Wojsk Obrony Przeciwlotniczej uzależnił ich zdolność bojową, głównie od profesjonalnych kwalifikacji przeciwlotników, ich świadomości politycznej, kultury ogólnej i postawy ideowo-moralnej. Pozwala to stwierdzić, że spośród czynników warunkujących sprawność bojową wojsk OPL, człowiek stanowi czynnik podstawowy i decydujący.

Wielość funkcji i złożoność współczesnej OPL, wymaga coraz wyższych kwalifikacji przede wszystkim od dowódców i oficerów sztabu. Uzasadnia to konieczność rozwijania w procesie ich kształcenia wszystkich cech osobowości współczesnego dowódcy, zarówno w sferze intelektualnej, jak również emocjonalnej i wolicjonalnej ^{1/}.

Złożoność warunków przyszłego powietrznego pola walki, oraz konieczność skracania czasu wykonania czynności dowódczo-sztabowych sprawiają, że dowodzenie staje się jednym z trudniejszych problemów praktyki wojskowej.

W działaniach bojowych wystąpi zapewne wiele uwarunkowań, z którymi dowódca nie zawsze spotyka się w okresie pokojowego szkolenia.

Cały proces dowodzenia będzie odbywał się w warunkach występowania różnorodnych przeciwieństw. Wystąpi np. rozbieżność między niedostateczną informacją o przeciwniku, a koniecznością

1/ Na podstawie: J. Bogusz, Dydaktyka wojskowa, wyd. MON
Warszawa 1983, s. 5.

przewidywania i powstrzymywania jego działań; między złożonością sytuacji bojowej i jej oceną, a koniecznością błyskawicznego podejmowania decyzji; między centralizacją dowodzenia, a koniecznością pozostawiania podwładnym minimum czasu na wykonanie zadań i wykazanie inicjatywy.

Wszystko to sprawia, że kształtowanie i rozwijanie umiejętności organizatorskich i kierowniczych dowódców i oficerów sztabu wiąże się ściśle z kształtowaniem i doskonaleniem odpowiednich cech osobowości ^{2/}.

Priorytowe dla WOPL stają się takie cechy jak: zdolności organizatorskie zawierające elementy przewodzenia, inicjatywa, samodzielność, wyobraźnia i umiejętność myślenia taktyczno-operacyjnego; bystrość umysłu i oddanie sprawie.

Kształtowaniu i rozwijaniu tych cech służy opracowany w KTWOPL ASG WP system metodyczny, stanowiący jedno z ogniw w systemie dydaktycznym ASG WP /Rys. 1/.

System ten to całokształt zasad organizacyjnych oraz treści, metod i środków nauczania tworzących swoistą wewnętrzną strukturę, pozwalającą uczyć sprawnego rozwiązywania zadań bojowych w sytuacjach trudnych, przy braku dopływu lub deficytu informacji.

W systemie tym wyznaczono ogólny zakres wiedzy i umiejętności, który słuchacze są zobowiązani opanować w toku studiów.

Przyjmuje się, że absolwent ASG WP profilu OPL powinien znać:

- charakter wojny, zasady nauki wojennej i sztuki operacyjnej, teorię walki;

2/ Metodologiczne problemy teorii i praktyki wojskowej, Warszawa 1971, s. 521.

- zasadnicze prawidłowości rozwoju sztuki wojennej;
- ogólną charakterystykę europejskiego teatru działań wojennych;
- poglądy przeciwnika na prowadzenie współczesnych działań bojowych, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwnika powietrznego;
- podstawy użycia rodzajów sił zbrojnych, w tym szczegółową znajomość zasad działania wojsk OPL;
- podstawy dowodzenia wojskami OPL, metody pracy dowódców i sztabów, podstawy automatyzacji dowodzenia.

Ponadto w procesie szkolenia zdobyć umiejętność:

- dowodzenia wojskami i kierowania ogniem środków OPL w toku działań bojowych;
- sprawnego prowadzenia analizy i oceny sytuacji operacyjno-taktycznej;
- podejmowania decyzji w różnych rodzajach walki i operacji.

W całokształcie przedsięwzięć dydaktycznych prowadzących do realizacji programu, szczególną rolę i miejsce wyznaczono kształtowaniu umiejętności dowódczo-sztabowych.

Do najważniejszych z nich zalicza się:

- umiejętność twórczego rozwiązywania problemów taktyczno-operacyjnych, w toku działań bojowych, w sytuacjach niestandardowych, które wymagają szybkiego podejmowania decyzji i stanowczego działania;
- umiejętności organizacyjno-decyzyjne zawierające poprawną analizę i ocenę sytuacji decyzyjnych, sposób realizacji wydanych lub otrzymanych zadań oraz umiejętność kierowania ludźmi i wyrażania swojej woli;

- umiejętność kolektywnego działania i współdziałania;
- umiejętność szybkiej adaptacji do nowych warunków i zadań;
- umiejętność organizowania własnej pracy i pracy sztabu oraz kształtowania kultury pracy sztabowej;
- umiejętność efektywnego wykorzystania uzbrojenia i technicznych środków dowodzenia ^{3/}.

Za podstawową zasadę dydaktyczną w kształtowaniu wymienionych umiejętności przyjęto zasadę aktywności.

Jeżeli słuchacz ma osiągnąć w procesie nauczania wyznaczony poziom wiedzy, musi brać w tym procesie aktywny udział.

Ogólnymi warunkami realizacji zasady aktywności są:

- świadomość celu uczenia się;
- zainteresowanie nauką o obronie przeciwlotniczej;
- kształtowanie sprawności recepcyjnej słuchaczy.

Spełnienie tych trzech warunków można sprowadzić do problemu aktywności myślowej słuchaczy, zarówno w płyszczyźnie spostrzeżeniowo-ruchowej jak i wyobrażeniowo-pojęciowej.

Rozbudzaniu aktywności myślowej służą adoptowane lub wypracowane dla potrzeb procesu nauczania w KTWOPŁ szczegółowe środki dydaktyczne. Dwa z nich zasługują na szczególną uwagę i omówienie:

- uproblemowienie nauczania;
- świadome kierowanie procesami poznawczymi.

Uproblemowienie nauczania w szerokim znaczeniu polega na wyraźnym uświadomieniu słuchaczom: po pierwsze, obiektywnego i dialektycznego związku poszczególnych nauk w obrębie nauki wojennej;

3/ Na podstawie: J. Kunikowski. Człowiek na współczesnym polu walki, wyd. BWW MON Warszawa 1982. S.204.

po drugie, zasadniczych zagadnień dotyczących przedmiotu obrony przeciwlotniczej; po trzecie, zależności każdego z omawianych zagadnień z zasadami i prawami walki zbrojnej. W węższym znaczeniu jest to kompleks celowych czynności dydaktycznych nauczyciela akademickiego, które sprzyjając tworzeniu się sytuacji problemowych wdrażają słuchaczy - przy ich świadomym i emocjonalnym współudziale do spostrzegania, formułowania i rozwiązywania problemów operacyjno-taktycznych na drodze własnej działalności badawczej. Uczą ich sprawdzania dokonanych rozwiązań oraz zapewniają warunki systematyzacji, utrwalenia i wartościowania zdobywanych wiadomości, a także weryfikacji poprzez stosowanie ich w działalności praktycznej w okresie ćwiczeń i praktyk. ^{4/}

Uproblemowienie nauczania ułatwia w dużym stopniu świadome kierowanie zdobywaniem wiedzy. Słuchacz, który bierze udział w formułowaniu i rozwiązywaniu problemów powietrznego pola walki, już tym samym jest nastawiony na poszukiwanie i analizowanie zagadnień nauki w obronie przeciwlotniczej.

Przyjęcie nauczania problemowego, jako podstawowej metody nauczania ważne jest również dlatego, że zalecana procedura rozwiązywania problemów dydaktycznych jest bardzo podobna lub identyczna, z procesem myślenia dowódcy podejmującego decyzję, co obrazuje tabela 1.

Efektywność natomiast kształcenia problemowego determinuje fakt, iż upodabnia ono proces dydaktyczny do procesu badań naukowych. Wspólne cechy jakie występują w toku poznania naukowego, w procesie dydaktycznym i w procesie podejmowania decyzji w praktyce

4/ Na podstawie: J. Bogusz Dydaktyka wojskowa, wyd. MON. W-wa 1983, s. 195.

działania wojsk, są wystarczającym argumentem przemawiającym za słusznością przyjętego kierunku działań.

Styl pracy dydaktyczno-wychowawczej z niego wynikający najtrafniej można określić w takim sformułowaniu: Nauczyciel akademicki, a przeciwnik w szczególności, nie może być stacją przekąźnikową informacji poznawczych, musi być przewodnikiem w samodzielnym zdobywaniu przez słuchaczy wiedzy z zakresu prowadzenia walki zbrojnej, w opanowywaniu przez nich optymalnych technik rozwiązywania problemów

Etapy procesu	Proces nauczania - uczenia się problemowego	Proces podejmowania decyzji
1	2	3
1.	Zetknięcie się słuchaczy dydaktyczną sytuacją problemową oraz doprowadzenie ich do wyraźnego uświadomienia sobie jej istoty.	Analiza zadania-uzmysłowienie, uświadomienie i wyjaśnienie oraz zrozumienie zadania bojowego, w tym zrozumienie celu i wymagań zadania, a także roli i miejsca własnego pododdziału /oddziału/ w realizacji zadania.
2.	Określenie i lokalizacja ujawnionej przez słuchaczy trudności /problemu/ oraz zaktualizowanie niezbędnej wiedzy do jej rozwiązania.	Zaktualizowanie wiedzy o siłach i środkach oraz zasadach działania /stosowanych/ zasadach sztuki wojennej/ wojsk własnych i przeciwnika w konkretnej sytuacji.
3.	Wysuwanie przez uczestników szkolenia próbnych rozwiązań /hipotez/ uświadomionego problemu i naukowe przekonujące ich uzasadnienie.	Określenie zamiaru prowadzenia walki /przynajmniej dwóch wariantów/, próba uzasadnienia /weryfikacja/ zamiaru otrzymanym zadaniem i aktualną sytuacją.
4.	Rozwiązanie przez słuchaczy wcześniej sformułowanych problemów dydaktycznych /naukowych/ i weryfikacja przyjętych hipotez. Praca nad rozwiązaniem problemów w zależności od struktury przedmiotu przebiegać może według etapów pracy odkrywczej, wynalazczej i optymalnego planu działania. W tym etapie podobnie jak w poprzednich, następuje utrwalanie nowych wiadomości, umiejętności i postaw.	Ocena położenia wojsk przeciwnika, wojsk własnych oraz ocena warunków działania, konfrontacje zamiaru walki z warunkami jego wykonania, wysuwanie hipotez rozwiązania najpierw zadań częściowych, a potem całego zadania oraz ich weryfikacja do wypracowania /przynajmniej dwóch/ wariantów decyzji.

1	2	3
5.	Prowadzenie przez słuchaczy dalszych obserwacji i eksperymentów zmierzających do sprawdzenia zgodności rozwiązania z rzeczywistością, definicjami i prawami zawartymi w podręcznikach, skryptach czy innej szeroko pojętej dokumentacji. Zastosowanie nowych wiadomości i umiejętności w różnych sytuacjach dydaktycznych oraz	Podjęcie decyzji /wybór jednego z wielu lub jednego jako kombinacji wielu wariantów/, przeprowadzenie gry taktycznej /decyzyjnej/ weryfikującej przyjęty wariant, ustalenie wariantu optymalnego.

operacyjno-taktycznych ^{5/}.

Sprowadzając zagadnienie uproblemowienia nauczania do metod ułatwiających poszukiwanie rozwiązań, do stosowania reguł i środków skracających czas i oszczędzających wysiłek umysłowy dowódcy w celu znajdowania /odkrywania/ nowych rozwiązań w nowych sytuacjach, wkraczamy z procesem dydaktycznym w obszar heurystyki /heurezy/. ^{6/}

Oparte na regułach heurystycznych nauczanie problemowe, w warunkach KTWOPL, to system oddziaływań dydaktycznych, pozwalający dokonywać przekazu uczącym się racjonalnych strategii rozwiązywania zadań bojowych, a przede wszystkim uczenia ich twórczego konstruowania i odkrywania strategii dla danego zadania, optymalnych.

Pomocnym w tym działaniu są osiągnięcia współczesnej prakseologii, socjologii i psychologii dowodzenia, które po określonej adaptacji umożliwiają:

^{5/} Na podstawie: W. Szewczuk, Psychologia w służbie życia, wyd. Pedagogiczne i Szkolne. W-wa 1982, s. 167.

^{6/} Heureza w znaczeniu metodologicznym, to umiejętność wykrywania nowych faktów i związków między faktami, dzięki którym dochodzi się do poznania nowych prawd naukowych.

- wyróżnianie typowych czynności wykonywanych przy rozwiązywaniu zadań operacyjno-taktycznych;
- opisywanie procedur ich formułowania i rozwiązywania;
- uzasadnianie i konstruowanie norm działania twórczego na poszczególnych szczeblach dowodzenia.

Znajomość tego typu działań pozwala słuchaczom dokonywać weryfikacji znanych, normatywnych modeli logicznych pracy dowódców, sztabów i szefów, w każdej zaistniałej⁷¹ sytuacji bojowej, a w efekcie, zrozumieć i przyswoić podstawy metodologiczne, metodyczne poprawnego poszukiwania optymalnych rozwiązań najbardziej skomplikowanych problemów na powietrznym polu walki.

Wprowadzenie do mikromodelu dydaktycznego nauczania taktyki wojsk OPL, heurystycznej metody rozwiązywania zadań bojowych, wymagało przygotowania określonego scenariusza działań wykładowcy i słuchaczy oraz wypracowania metodyki prowadzenia różnych form zajęć.

W wyniku dociekań ogólnoteoretycznych i szeregu eksperymentów dydaktycznych : ustalono siedem podstawowych wymogów określających poprawność metodyczną procesu dydaktycznego: ^{7/}

1. Należy wszelkimi dostępnymi środkami kształtować wszechstronne zainteresowania poznawcze słuchaczy, rozwijać ich pobudliwość poznawczą.
2. Słuchacze nie powinni otrzymywać wiedzy, lecz zdobywać ją pod opieką nauczycieli, przede wszystkim w procesie rozwiązywania zadań bojowych, tak by zetknęli się z koniecznością

^{7/} Na podstawie: W. Szewczuk, Psychologia w służbie życia, Wyd. Warszawa 1982 .s. 168.

pokonywania trudności, by doświadczyli przyjemności badawczego poszukiwania, a równocześnie poznali sens i użyteczność tego działania.

3. Samodzielne twórcze myślenie należy rozwijać nie tylko całościowo w procesie rozwiązywania problemów, ale również analitycznie, przez ćwiczenie wykonywania zasadniczych operacji myślowych - analiza, porównanie, synteza.
4. W celu zoptymalizowania rozwoju pobudliwości poznawczej i sprawności samodzielnego, twórczego myślenia słuchaczy, trzeba tak nowelizować programy nauczania, by słuchacze z zainteresowaniem dążyli do opanowania ich treści, by rozumieli ich sens, a nie traktowali je jako narzucony twardy obowiązek.
5. Należy w maksymalnym zakresie realizować metodę pracy słuchaczy w zespołach, stawiając sobie za cel aby praca ta: aktywizowała wszystkich do większego wysiłku; pobudzała ambicje poszukiwawcze; uczyła formułowania, a więc obiektywizowania myśli; ćwiczyła w dyskusji, a to jest bardzo często okazją improwizowania pomysłów; uczyła krytycyzmu i samokrytycyzmu: przyspieszała rozumienie wagi i sensu współpracy myślowej.
6. Uczący się samodzielnie powinni odkrywać najkorzystniejsze reguły działania, a nauczyciel może tylko kierować tym procesem, uważając aby skonstruowane strategie były optymalne i przystosowane do możliwości uczących się.
7. Przygotowując proces dydaktyczny nauczyciel poszukuje głównie odpowiedzi na pytanie: "jakie informacje i dlaczego należy przekazać ? " a dopiero w drugiej kolejności na pytanie: "ile informacji i w jaki sposób?"

Możliwości spełnienia wymienionych-dyrektyw metodycznych określono

na podstawie analizy obowiązujących w akademii programów szkolenia oraz warunków w ramach istniejącej bazy szkoleniowej.

Wnioski wynikające z tej analizy potwierdziły intuicyjne przekonanie o konieczności stosowania metod problemowych w obszarze wybranych tematów, a nawet szczegółowych, pojedynczych zagadnień /problemów/ z nich wynikających. Uważa się, że powinny one odpowiadać określonym wymogom umożliwiającym tworzenie, założonych w metodzie dydaktycznej, sytuacji dydaktycznych. Wymóg podstawowy to możliwość sformułowania, w obszarze tematu zajęcia, sytuacji problemowej o następujących cechach:

- układ treściowy sytuacji problemowej musi stworzyć rozwiązującemu możliwości tego co w niej ważne, nieistotne i tego czego w niej brak;
- w danej sytuacji problemowej muszą się znajdować dwie lub więcej możliwości wyboru rozwiązania jak i dróg dojścia do niego;
- trudność i ryzyko w osiągnięciu celu winno w sytuacji problemowej występować w zależności wprostproporcjonalnej;
- język jakim zostanie wyrażona sytuacja problemowa musi być precyzyjny, prosty i zrozumiały.

Ustalenia empiryczne rocznych doświadczeń dydaktycznych i dociekań teoretycznych, pozwoliły sporządzić listę wybranych tematów i zagadnień oraz problemów, głównie operacyjno-taktycznych, z nich wynikających, w nauczaniu rozwiązywania których szczególnie preferencje nadano metodom aktywizującym, w tym głównie heurystycznym. W działaniu tym przyjęto zasadę, że rozwiązywane nowym podejściem metodologicznym problemy powietrznego pola walki, powinny wynikać jeden z drugiego, w całości stanowić zamknięty zbiór problemów typowej sytuacji

decyzyjnej. Pozwala to w efekcie w skali roku akademickiego zapoznać słuchaczy z pełnym heurystycznym modelem metody rozwiązywania zadań bojowych.

W stosunku do wszystkich wyróżnionych zajęć w modelu dydaktycznym, przyjęto jednakowy ogólny scenariusz ich przeprowadzenia. Czynności dydaktyczne z niego wynikające można przedstawić w postaci następującego algorytmu:

- określenie celu zajęć;
- sformułowanie dyrektywy heurystycznej;
- poszukiwanie kolejnych rozwinięć dyrektywy;
- konstruowanie strategii zarządzającej;
- ustalania wariantów rozwiązań;
- badanie /symulacja/;
- wybór wariantu rozwiązania /podjęcie decyzji/.

Dyrektywa heurystyczna rozumiana jest tutaj, jako chwyt prowadzący do określenia podstawowej bazy danych, służącej rozwiązaniu zadania /problemu/. Formułując ją powinno dążyć się do nadania jej cech uniwersalności, umożliwić tym samym wielokrotne wykorzystywanie przez słuchaczy w czasie ćwiczeń taktycznych.

Przykładem, spełniającym ten wymóg, może być dyrektywa przygotowana dla słuchaczy pierwszego kursu Wydziału Wojsk Lądowych, do zajęć z organizacji systemu OPL pułku. Rys.2.

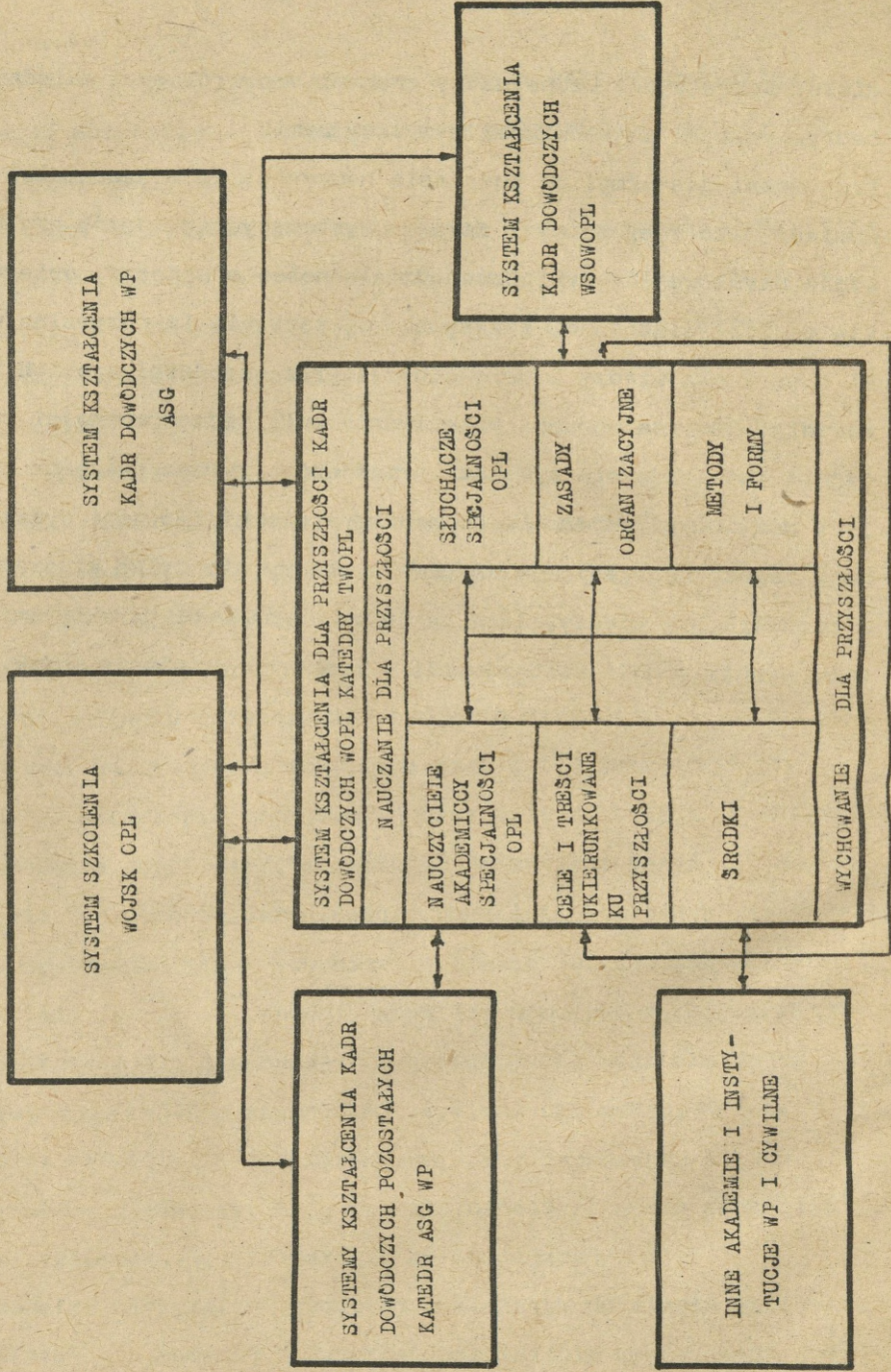
Kolejne rozwinięcia tej dyrektywy, przy zachowaniu zasady aktywności słuchaczy, mają na celu ustalenie grafu czynności rozwiązania zadania /strategii zarządzającej/.

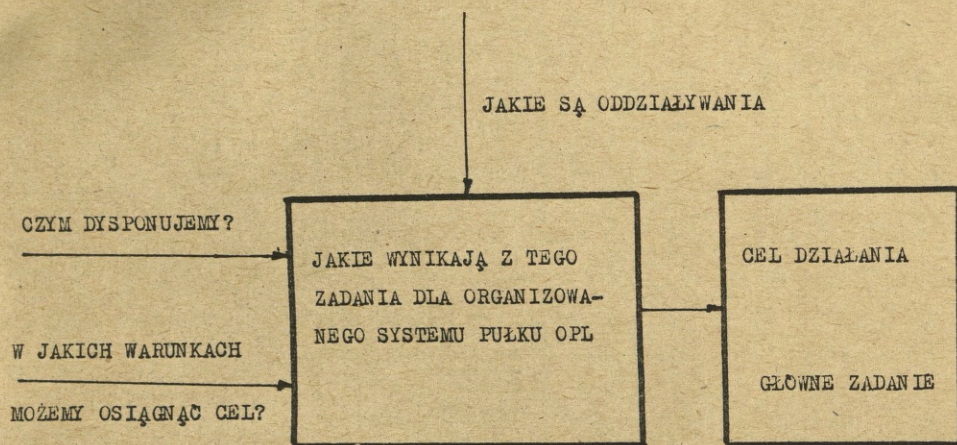
Do doskonałym narzędziem metodycznym służącym ustalaniu wariantów rozwiązań ich badaniu i wyborowi rozwiązania optymalnego jest

dialog sokratejski uzupełniony znanymi szczegółowymi metodami heurystycznymi i technikami symulacyjnymi.

Przekonani jesteśmy, że podejście heurystyczne w nauczaniu, rozumiane jako racjonalny i zarazem systematyczny sposób organizowania umysłowej i praktycznej działalności słuchaczy, opierając się na ich świadomości i aktywności, zapewnia im optymalne warunki opanowania wiedzy i umiejętności oraz samodzielnego ich zastosowania. Stwarza warunki przeciwdziałania jednostronności tradycyjnie obowiązującego systemu kształcenia, zwraca uwagę na istniejące możliwości wdrażania do naszej praktyki inowacji dydaktycznej. Reguły heurystyczne są dla słuchaczy nie tylko kluczem w poszukiwaniu wiedzy, lecz także szczegółowymi dyrektywami w budowaniu modeli postępowania w praktyce działania wojsk.

Rys.1. SYSTEM KSZTAŁCENIA DLA PRZYSZŁOŚCI KADR DOWÓDCZYCH WOPL KATEDRY TWOPL ASG WP

Rys.2. Dyrektywa heurystyczna do repetycji dla I KWL

Wydrukowano w 20 egz.
Egz. nr 1-20 - Bibl.Nauk. OZS
Wyk. Zespół oficerów
Druk ASG WP nr pf-354/WW

